

Uchwała Nr XXVII/151/2020

**Rady Gminy Sadowne
z dnia 29 grudnia 2020 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne
na lata 2021-2030.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) na wniosek Wójta Gminy Sadowne Rada Gminy Sadowne uchwala co następuje:

§ 1

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2021-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sadowne.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku.

Załącznik do
Uchwały Nr XXVII/151/2020
Rady Gminy Sadowne
z dnia 29 grudnia 2020r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SADOWNE
NA LATA 2021-2030**

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	3
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	11
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	17
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
2.2. DEMOGRAFIA	19
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	22
2.4. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ	31
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	36
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	41
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	47
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	49
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	51
2.10. ANALIZA SWOT	65
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	73
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	74
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	77
3.1. MISJA	77
3.2. CELE STRATEGICZNE	77
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	83
4. UWAGI KOŃCOWE	84

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne obejmuje swym zasięgiem lata 2021-2030. Została opracowana na podstawie sprawozdań, danych statystycznych. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej strategii obowiązującej w latach 2014-2020. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje się w szczególności działaniami publicznymi i prywatnymi instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

(Dz. U. z 2020 r., poz. 1876). Na podstawie którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821),
- ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407)

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061)

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi

fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego.

Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

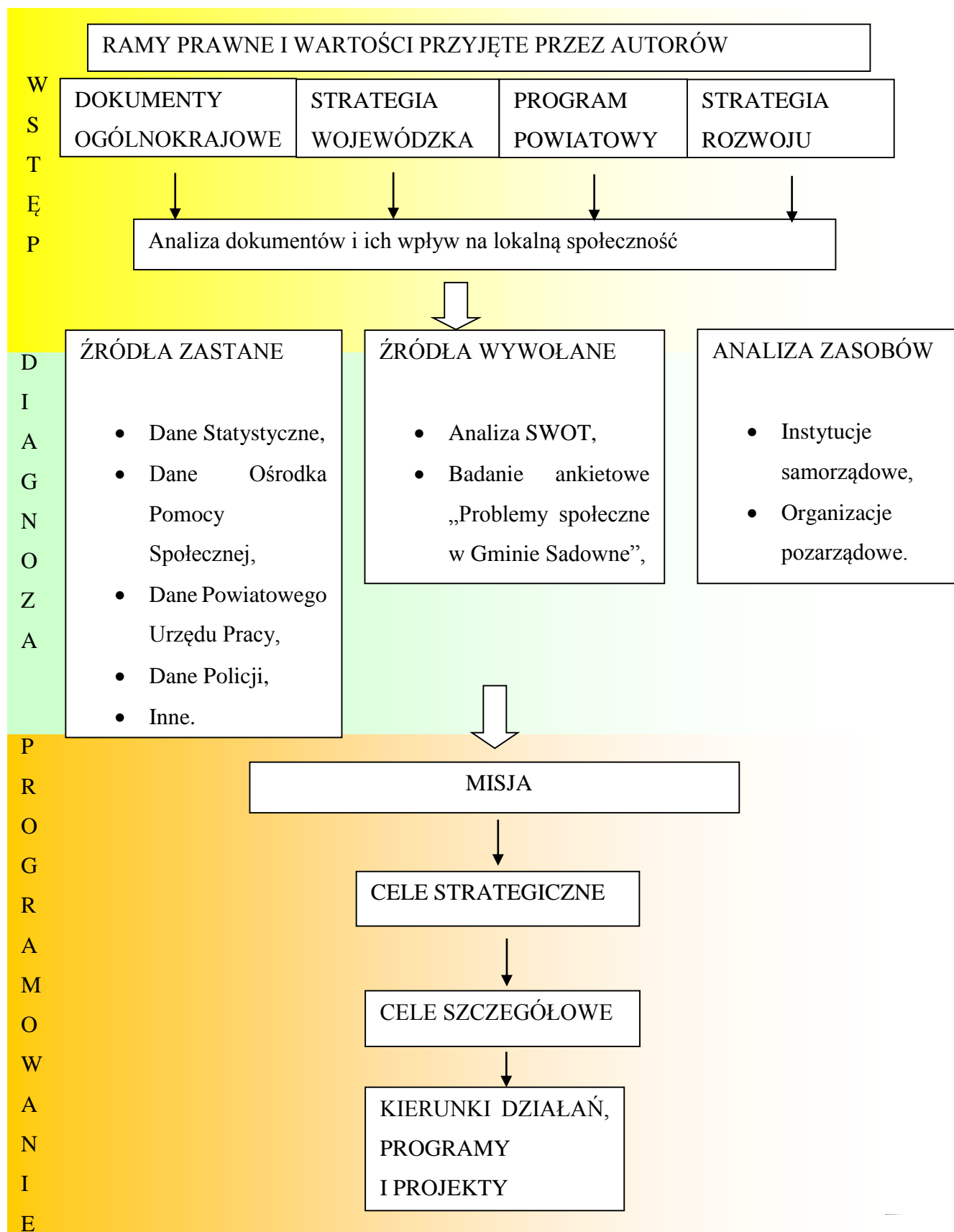
Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sadownem.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SADOWNE

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Na poziomie Unii Europejskiej:

Kluczowym programem rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej jest Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „ **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Na poziomie krajowym:

W aktualnym krajowym porządku strategicznym funkcjonują:

- „**Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju . Polska 2030**”. **Trzecia fala nowoczesności**. Strategia jest spójna z celem głównym dotyczącym poprawy jakości

życia Polaków dzięki stabilnemu wzrostowi gospodarczemu. Wpisuje się w cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie workfare state, który obejmuje między innymi:

- zmianę funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności,
 - zmianę w systemie zabezpieczenia społecznego oraz podatkowym tak aby zwiększyć opłacalność i skłonność do podejmowania pracy,
 - zapewnienie rozwoju elastycznych form zatrudnienia,
 - stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy,
 - zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków oraz rozwój ekonomii społecznej,
 - zapewnienie wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego,
 - zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w priorytetowych dziedzinach medycyny np.: kardiologia, neurologia, ortopedia, traumatologia i psychiatria,
 - stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej.

- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Głównym celem strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce oraz zostały wyznaczone cztery cele szczegółowe:

1. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.
2. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywność systemu opieki zdrowotnej.
3. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

4. Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Na poziomie lokalnym:

- 3 letni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Sadowne na lata 2019- 2021
Celem głównym programu jest stworzenie warunków do prawidłowego wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo- wychowawczych na terenie gminy Sadowne poprzez:

- podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny, promowanie wartości rodziny,
- wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu,
- koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Program ma także za zadanie stymulować do kierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodziny.

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sadowne na 2020r. (uchwalany corocznie na kolejne lata).

Zgodnie ustawą dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r., poz. 2277 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Narkomanii (Dz.U. z 2019r., poz. 852 z późn. zm.) zadania wynikające z realizacji tych ustaw należą do zadań własnych samorządu gminy (działania profilaktyczne). Środki finansowe przeznaczone na realizację wyżej wymienionych zadań pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Dla zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień można również pozyskiwać środki z fundacji i organizacji pozarządowych. Środki te przeznaczone są z reguły na realizację ściśle określonych zadań np. finansowanie grupy psychoedukacyjnej dla rodziców.

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar w Rodzinie dla Gminy Sadowne na lata 2016-2020 (obecnie w opracowaniu nowy program na kolejne lata 2021-2025)

W celu zapobiegania zjawisku przemocy a także redukcji jej dotkliwych skutków, gminy zobowiązane zostały ustawowo do tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając osobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- **Przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Na terenie Gminy Sadowne przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

- Strategia Rozwoju Gminy Sadowne do 2025 roku

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu,

wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanym dla rozwoju gminy działalności.

W trakcie prac nad „Strategią Rozwoju Gminy Sadowne do 2025 roku” dokonano ogólnej charakterystyki gminy, przeprowadzono diagnozę istniejącego potencjału, określono perspektywy rozwojowe gminy wynikające z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu, sformułowano wizję i misję („Kreowanie ekologicznej gminy o profilu turystyczno-rolniczym z rozwiniętą funkcją usług, w tym zdrowotnych, w oparciu o znakomite walory geograficzno-przyrodnicze gminy i ukształtowane społeczeństwo obywatelskie”) rozwoju, a następnie wyznaczono sześć obszarów, w tym jeden obszar odnoszący się do problematyki społecznej. W jego obrębie wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne oraz cele operacyjne.

Cel 1: Rozwój innowacyjnej gospodarki oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy przy zachowaniu walorów przyrodniczych, rozwój przestrzeni publicznej
Zadania:

- wspieranie przedsiębiorczości oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą
- promowanie polityki i działań nakierowanych na inwestycje innowacyjne, ekologiczne i energetyczne
- wykorzystywanie walorów gminy do rozwoju bazy ekonomicznej
- promocja gminy w bezpośrednim i dalszym otoczeniu
- ochrona obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczych
- rewitalizacja przestrzeni publicznej
- wdrożenie założeń gospodarki niskoemisyjnej
- promowanie i wspieranie budownictwa energooszczędnego oraz odnawialnych źródeł energii

Cel 2: Poprawa powiązań infrastrukturalnych, warunków bytowych mieszkańców i bezpieczeństwa w obrębie gminy

Zadania:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej, melioracyjnej i ciepłowniczej
- rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych oraz powiatowych, w tym nawierzchni dróg, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów
- poprawa komunikacji wewnętrznej oraz zewnętrznej
- poprawa dostępności usług medycznych, modernizacja bazy służby zdrowia
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy

Cel 3: Dostęp mieszkańców gminy do oświaty, kultury, rekreacji i sportu na najwyższym poziomie

Zadania:

- dalsza rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego
- rozbudowa i modernizacja bazy oświaty i wychowania
- rozbudowa i modernizacja bazy kulturalno-społecznej
- rewitalizacja obiektów kultury oraz obiektów zabytkowych

Cel 4: Aktywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz aktywizacja społeczności lokalnych, integracja społeczności oraz dbałość o tradycję

Zadania:

- inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich
- stworzenie systemu komunikacji z mieszkańcami, budowa więzi społeczności lokalnej
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i występowaniu negatywnych zjawisk społecznych
- aktywizacja oraz integracja dzieci i młodzieży
- aktywizacja oraz integracja środowiska seniorów

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Sadowne jest gminą wiejską, położoną w województwie mazowieckim, w odległości ok. 65 km na północny-wschód od Warszawy. Zajmuje powierzchnię 144,72 km² i liczy 5 911 mieszkańców (stan na 31.12.2019 r.).

Gmina jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu węgrowskiego. Do gminy należą 23 sołectwa: Sadowne (siedziba władz gminy), Bojewo, Grabiny, Kolonia Złotki, Kołodziej, Kołodziej Rybie, Krupińskie, Kocielnik, Morzyczyn Włociański, Morzyczyn Włoki, Ocięte, Orzełek, Płatkownica, Rażny, Sadoleś, Sojkówek, Sokółka, Szynkarzyzna, Wilczogęby, Zalesie, Zarzetka, Zieleniec i Złotki. Od południa gmina graniczy z gminami Łochów i Stoczek (powiat węgrowski), od południowego wschodu z gminą Kosów Lacki (powiat sokołowski), od północy z gminami Brok i Małkinia Górna (powiat ostrowski), a od zachodu z gminą Brańszczyk (powiat wyszkowski).

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Sadowne znajduje się w granicach Niziny Środkowomazowieckiej i wchodzi w skład dwóch mezoregionów, tj. Doliny Dolnego Bugu (północna część gminy) i Równiny Wołomińskiej (część południowa). Obszar gminy, charakteryzujący się w porównaniu z innymi gminami powiatu węgrowskiego stosunkowo wysokim wskaźnikiem lesistości (26%), znajduje się w całości w obrębie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i zaliczany jest do tzw. Zielonych Płuc Polski. Dzięki ww. walorom na terenie gminy istnieją możliwości rozwoju agroturystyki, rozbudowy działek letniskowych oraz zakupu opuszczonej zabudowy zagrodowej z przeznaczeniem na indywidualny wypoczynek.

Sieć hydrologiczną gminy stanowią rzeka Bug z przepływającym w południowo-wschodniej części gminy lewobrzeżnym dopływem Ugoszcz, mniejsze rzeki Bojówka i Nowa Treblinka oraz zbiorniki wód stojących, na które składają się m.in. liczne

starorzeczka Bugu, tj. jeziorka Kotło i Bużysko, oczka śródbagiennie, wypełnione wodą dna zagłębień bezodpływowych i stawy hodowlane.

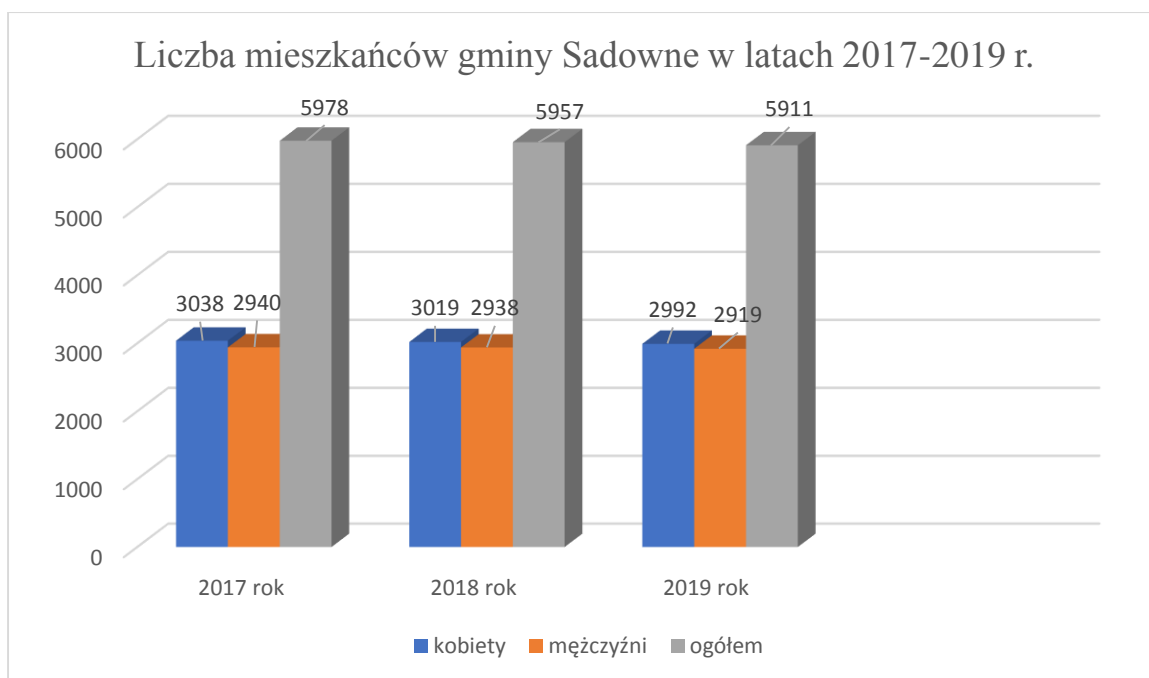
Gmina Sadowne jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Użytki rolne zajmują 65,2% powierzchni gminy (wg danych GUS z 2005r.), z czego na łąki i pastwiska przypada 56% a na grunty orne – 43%, sady -1%. Na ponad 80% powierzchni użytków rolnych występują grunty o słabych i bardzo słabych glebach (klasy 5 i 6), natomiast gleby klas 4a i 4b stanowią ok. 18%. Na terenie gminy funkcjonuje ok. 1050 gospodarstw rolnych o średniej wielkości 7,25 ha gruntów, oraz 269 podmiotów gospodarczych prywatnych. W uprawach dominują zboża z mieszanek zbożowych, kukurydza i ziemniaki, a w hodowli – bydło mleczne i drób, w mniejszym stopniu natomiast konie i trzoda chlewna. Obszar gminy jest w około 85% zwodociągowany, natomiast sieć kanalizacyjna na chwilę obecną jest głównie w Sadownem i zajmuje ona ok. 17% powierzchni gminy.

Przez teren gminy przebiegają krajowe szlaki komunikacyjne – dwutorowa linia kolejowa Warszawa – Białystok (ze stacją w miejscowości Sadowne Węgrowskie) oraz droga krajowa relacji Mińsk Mazowiecki – Łochów - Ostrów Mazowiecka i dalej w kierunkach na Ostrołękę, Łomżę i Białystok.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola (w Sadownem i w Grabinach), do których uczęszcza - 100 dzieci, dwie publiczne szkoły podstawowe (w Sadownem i w Grabinach), do których uczęszcza 486 dzieci i dwie niepubliczne szkoły podstawowe (w Kołodzianżu i w Orzełku), w których naukę pobiera 72 uczniów oraz szkoła ponadpodstawowa (w Sadownem), w której naukę pobiera 193 uczniów.

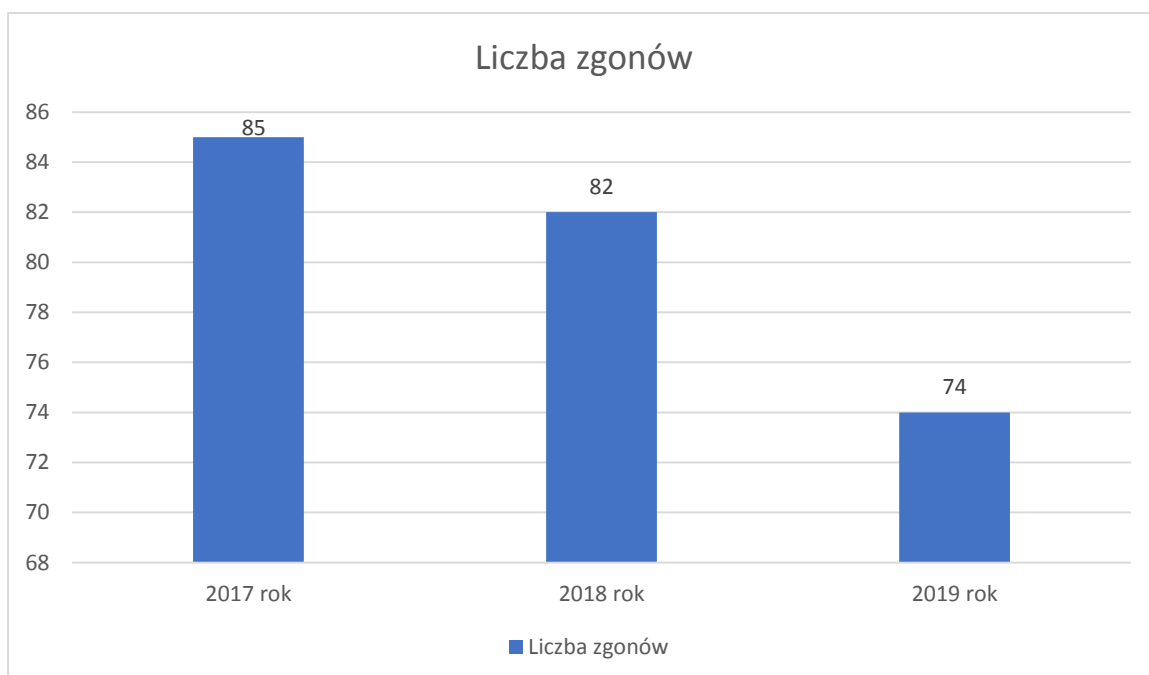
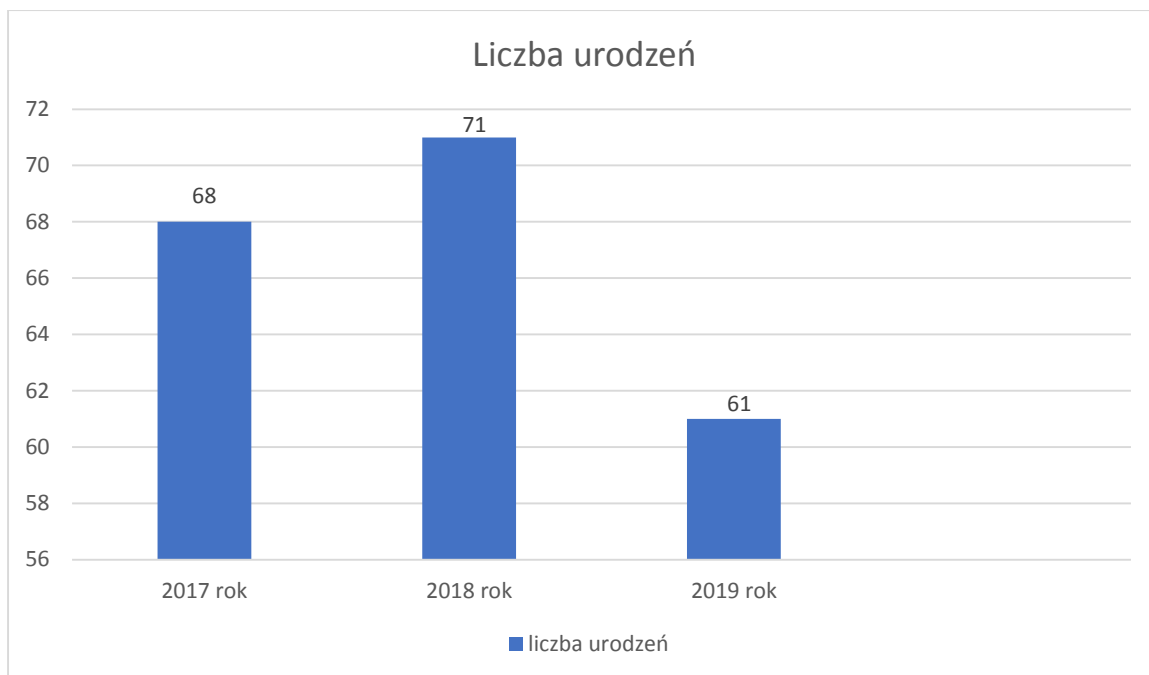
Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Przychodni Zdrowia w Sadownem oraz w gabinecie stomatologicznym. Na terenie gminy funkcjonują dwie apteki, jedna z nich mieści się w budynku przychodni.

2.2. DEMOGRAFIA

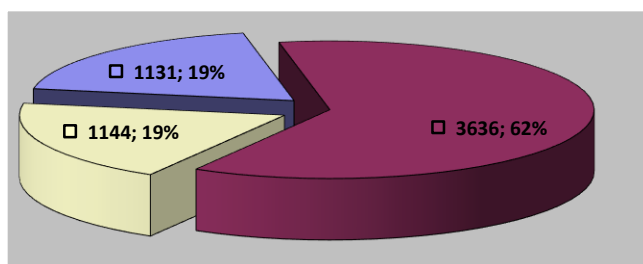
Dane Urzędu Gminy w Sadownem

Według danych Urzędu Gminy w Sadownem na dzień 31 grudnia 2019 roku teren gminy zamieszkiwało 5911 osób, w tym 2919 mężczyzn i 2992 kobiety. Na 100 mężczyzn przypada 103 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 41 osób na 1 km². Zgodnie z danymi liczba ludności na przestrzeni ostatnich trzech lat uległa zmniejszeniu. W porównaniu do danych z 2017 roku liczba mieszkańców gminy Sadowne zmniejszyła się o 67 osób. Zmniejszenie liczby ludności w gminie Sadowne związane jest z ujemnym przyrostem naturalnym oraz migracjami. W latach 2017-2019 notuje się spadek liczby urodzeń. W 2017 roku urodziło się 68 dzieci, w 2018 roku 71 dzieci natomiast w 2019 roku 61 dzieci.

Liczba zgonów w 2017 roku wyniosła 85 osób, w 2018 roku 82 osoby natomiast w 2019 roku zmarło 74 osoby.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sadowne w 2019 roku

■ Osoby w wieku przedprodukcyjnym ■ Osoby w wieku produkcyjnym
■ Osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Urzędu Gminy w Sadownem.

W roku 2019 teren gminy Sadowne zamieszkiwało 1131 osób w wieku przedprodukcyjnym, 3636 osób w wieku produkcyjnym oraz 1144 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Sadowne w 2019 roku była w miarę korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku przedprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilą one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

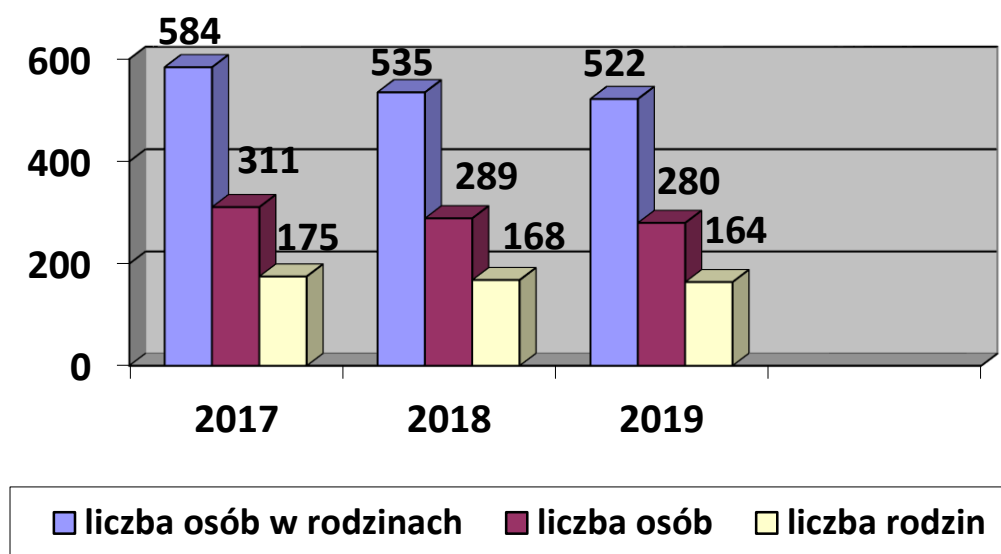
System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi ; 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sadowne odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

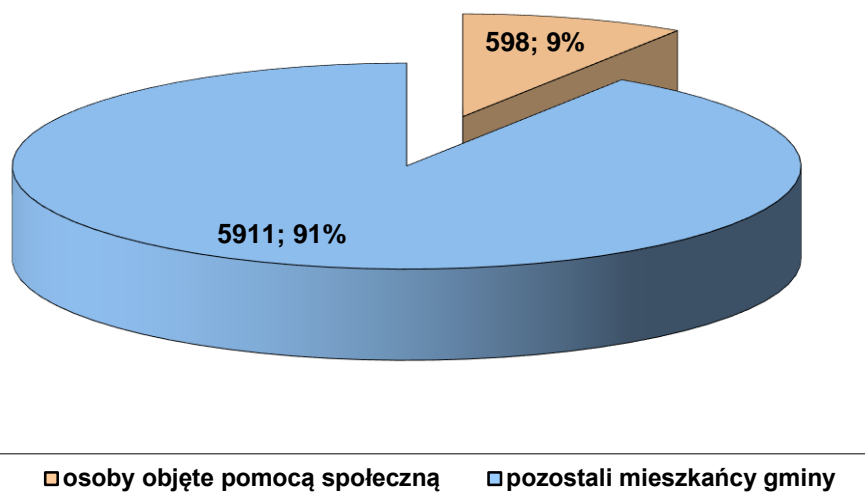
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia w latach 2017-2019

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

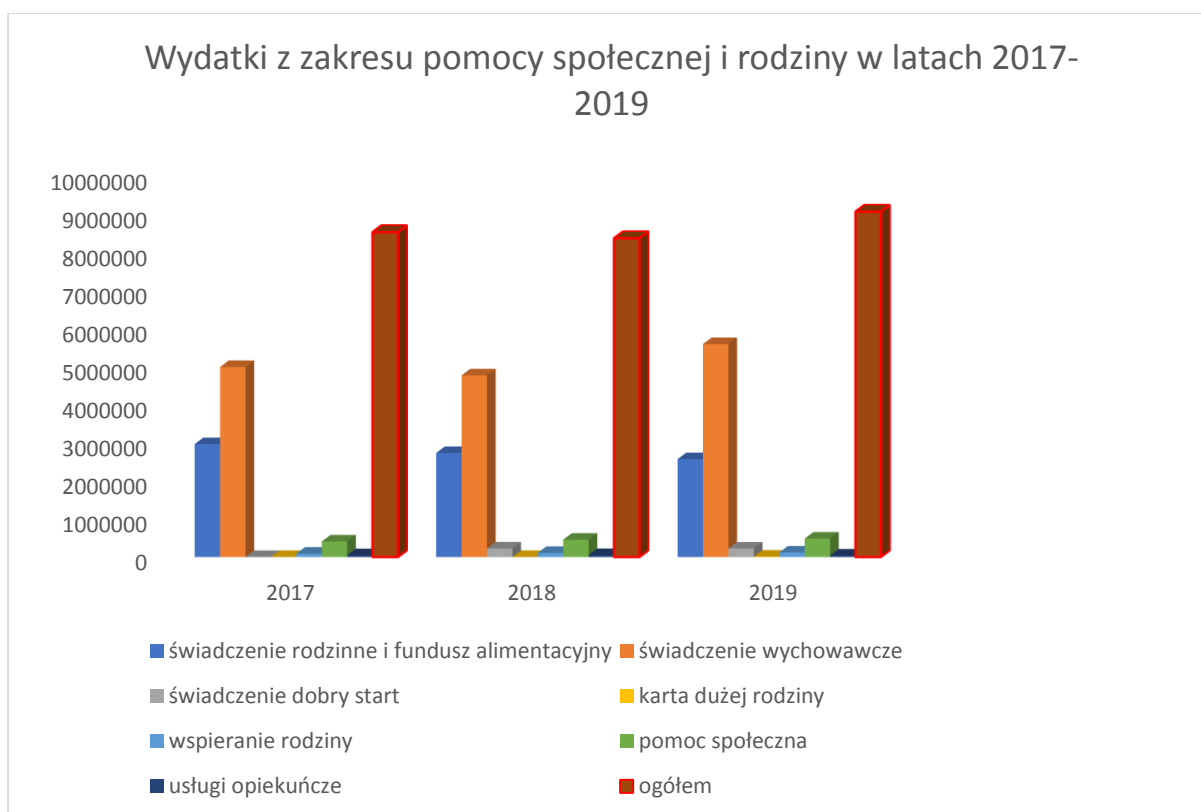
Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2018 roku kryterium to ustalono na poziomie 701 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 634 zł) i 528 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 514 zł). W latach 2017-2019 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Sadowne ulegała zmianom. Corocznie liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie spadała.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2019 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Spośród 5911 mieszkańców gminy, 598 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2019. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

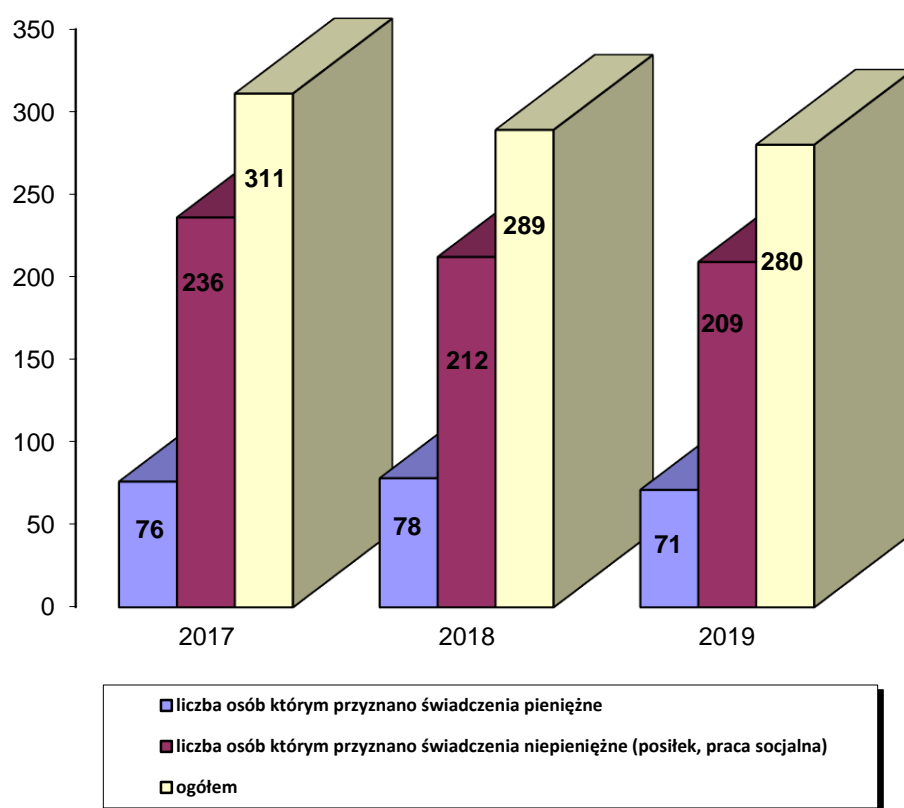

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, oraz kwoty na zadania własne i zlecone z budżetu państwa, uwzględniając wartość świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, karty dużej rodziny, świadczenia wychowawczego i świadczenia dobry start.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2017 – 8 546 786 zł (w tym na: świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny - 2 986 595 zł, świadczenie wychowawcze – 5 010 641 zł, kdr – 113 zł, wspieranie rodziny – 89 115 zł); w roku 2018 – 8 385 993 zł (w tym na: świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – 2 751 785 zł, świadczenie wychowawcze – 4 790 062 zł, świadczenie dobry start – 226 300 zł, kdr – 141 zł, wspieranie rodziny – 109 121 zł) a w 2019 roku – 9 082 317 zł (w tym na: świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – 2 589 922 zł, świadczenie wychowawcze - 5 612 246 zł, świadczenie dobry start – 223 510 zł, kdr – 10 200 zł, wspieranie rodziny – 119 239 zł).

*Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2017-2019 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

W latach 2017-2019 świadczenia niepieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Głównie była to pomoc w formie posiłku. We wspomnianym okresie liczba osób objętych tego rodzaju wsparciem corocznie maleje. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy.

W latach 2017-2019 beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z porad udzielanych przez pracowników ośrodka w formie pracy socjalnej.

Poza pracą socjalną wszystkie świadczenia są przyznawane w drodze decyzji administracyjnej popartej wywiadem środowiskowym. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2019 roku (liczba rodzin)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

W 2019 roku GOPS w Sadownem udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

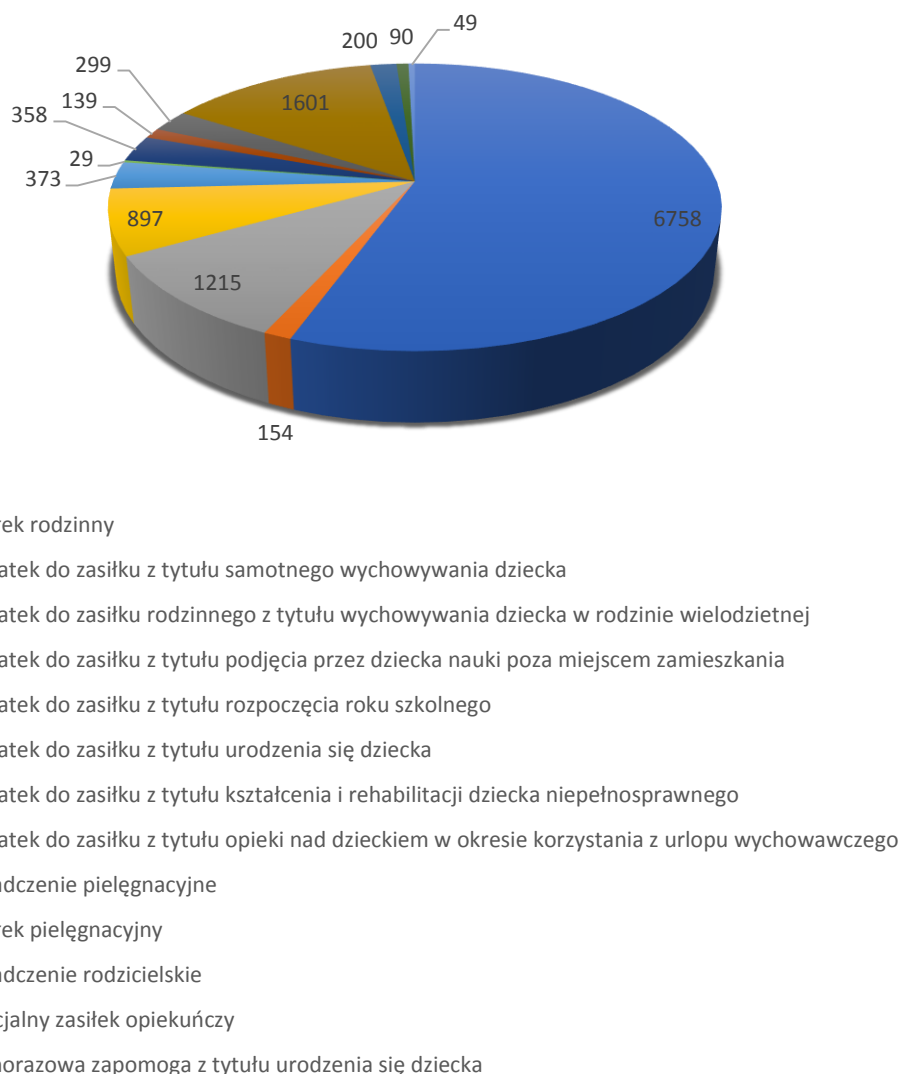
- ubóstwo – 431 osób w 137 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 99 osoby w 25 rodzinach,
- bezrobocie – 110 osób w 35 rodzinach,
- niepełnosprawność – 116 osób w 45 rodzinach,
- alkoholizm – 9 osób w 7 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 13 osób w 11 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 255 osób w 54 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 8 osób w 4 rodzinach.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Realizując zadania własne i zlecone gminom Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem w 2019 roku obejmował różnymi formami pomocy społecznej 209 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 598, stanowi to 9 % ogółu mieszkańców gminy Sadowne. W 2019 roku w porównaniu do 2018 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej spadła o 4 rodziny. Osób samotnych (rodzin jednoosobowych) korzystających z pomocy społecznej było 87, rodzin z dwojgiem dzieci – 15, natomiast rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) korzystających z pomocy społecznej było 107. Na 115 rodzin z dziećmi 23 rodziny to rodziny niepełne, a liczba osób w tych rodzinach wynosiła 77. Rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy ośrodka było 21 a liczba osób w tych rodzinach to 49.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2019 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2019 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadownem.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie.

W 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sadownem wypłacono:

- 6758 zasiłków rodzinnych dla 469 rodzin w kwocie łącznej 784 410 zł,

- 154 świadczeń dodatku do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka, w kwocie 30 682 zł,
- 1215 świadczeń dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej w kwocie 115 425 zł,
- 897 świadczeń dodatku na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości w której znajduje się w kwocie 63 169 zł,
- 373 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w kwocie 37 300 zł,
- 1601 świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych na łączną kwotę 303 268 zł,
- 299 świadczenia pielęgnacyjne co daje sumę 471 734 zł,
- 358 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w kwocie łącznej 38 380 zł,
- 139 dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego opiekujące na kwotę 54 228 zł,
- 49 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, każda po 1 000 zł, co daje łączną sumę 49 000 zł,

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U.z 2020r., poz.808 ze zm.) wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego 32 osobom, o łącznej kwocie 165 200 zł .

Od 1 kwietnia 2016 roku jest realizowany w Polsce państwowy program z zakresu polityki społecznej, mający pomóc rodzinom w wychowaniu dzieci poprzez comiesięczne świadczenie wychowawcze na każde dziecko w rodzinie w wysokości 500 zł. Na pierwsze dziecko świadczenie przysługuje jeśli zostanie spełnione kryterium dochodowe. Od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na wszystkie dzieci, bez względu na dochody rodziny W 2019 roku zostało wypłaconych 11 116 świadczeń wychowawczych o łącznej kwocie 5 538 309,41 zł.

W 2018 roku został uruchomiony rządowy program dobry start. Jest to jednorazowe wsparcie dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł i w 2019 roku wypłacono 721 świadczeń na kwotę 216 300 zł.

ROK	2017	2018	2019
Liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych	9 913	9 471	11 116
Kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych	4 941 075,80	4 725 250,90	5 538 309,41
Liczba wypłaconych świadczeń dobry start	-	730	721
Kwota wypłaconych świadczeń dobry start	-	219 000,00	216 300,00

2.4. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie, jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównywania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa

i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych.

W Kodeksie karnym nieletnim jest dziecko do ukończenia 17 roku życia. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego; wówczas dziewczyna, zawsze za zgodą sądu opiekuńczego, może uzyskać pełną zdolność do czynności

prawnych po ukończeniu 16 lat). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art.18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego.

Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy, służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

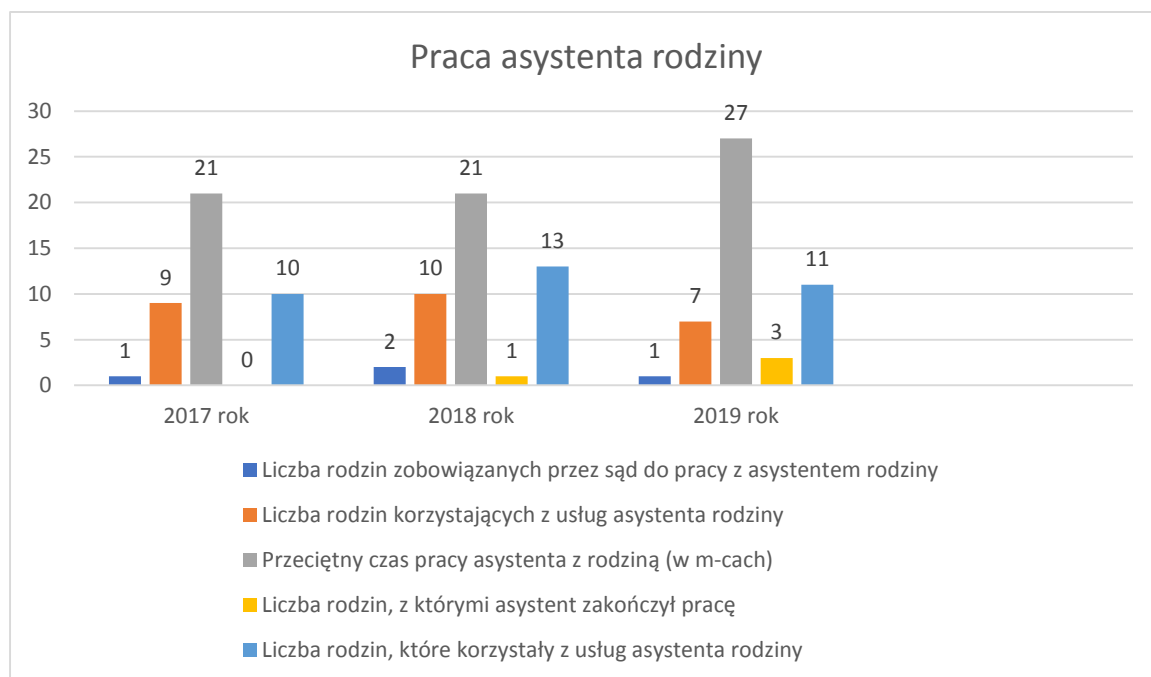
Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do

odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

W dniu 9 czerwca 2011 r. Sejm uchwalił nową ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2020r., poz. 821), która reguluje zagadnienia związane z pomocą dziecku i rodzinie. Na poziomie gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie w formie pomocy asystenta rodziny, rodziny wspierającej. Praca asystenta rodziny polega na pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Jego nie normowany czas pracy dostosowany jest do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb, głównym zadaniem asystenta jest wszechstronna pomoc w przywróceniu normalnego funkcjonowania rodziny w społeczeństwie oraz próba odbudowy więzi rodzinnych. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności, prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi. Asystent aktywnie wspiera rodzinę wychowując dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez rodzinę. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest stworzenie warunków umożliwiających pozostanie dzieci w rodzinie. Praca z rodziną musi być kontynuowana nawet w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas asystent współpracuje z rodziną w miejscu zamieszkania, oraz z rodziną zastępczą lub koordynatorem pieczy zastępczej oraz sądem. Asystent aktywnie uczestniczy we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Realizując zadania wynikające z wyżej wymienionej ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej od listopada 2013r., Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem zatrudnia asystenta rodziny. Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dodatkowo może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina

wspierająca przy współpracy asystenta rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeni gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Uchwałą Nr IV/17/2018 Rady Gminy Sadowne z dnia 28 grudnia 2018r. uchwalono „3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Sadowne na lata 2019-2021”.

Ponadto system opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorzady, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne
- domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- pogotowie opiekuńcze,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- placówki wsparcia dziennego,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjne,

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

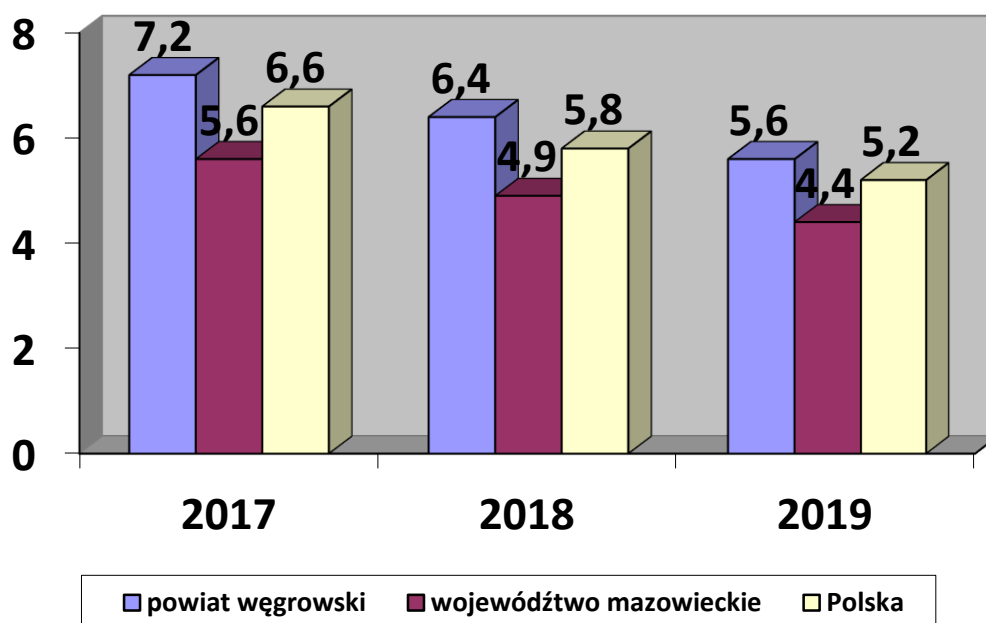
Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach

pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

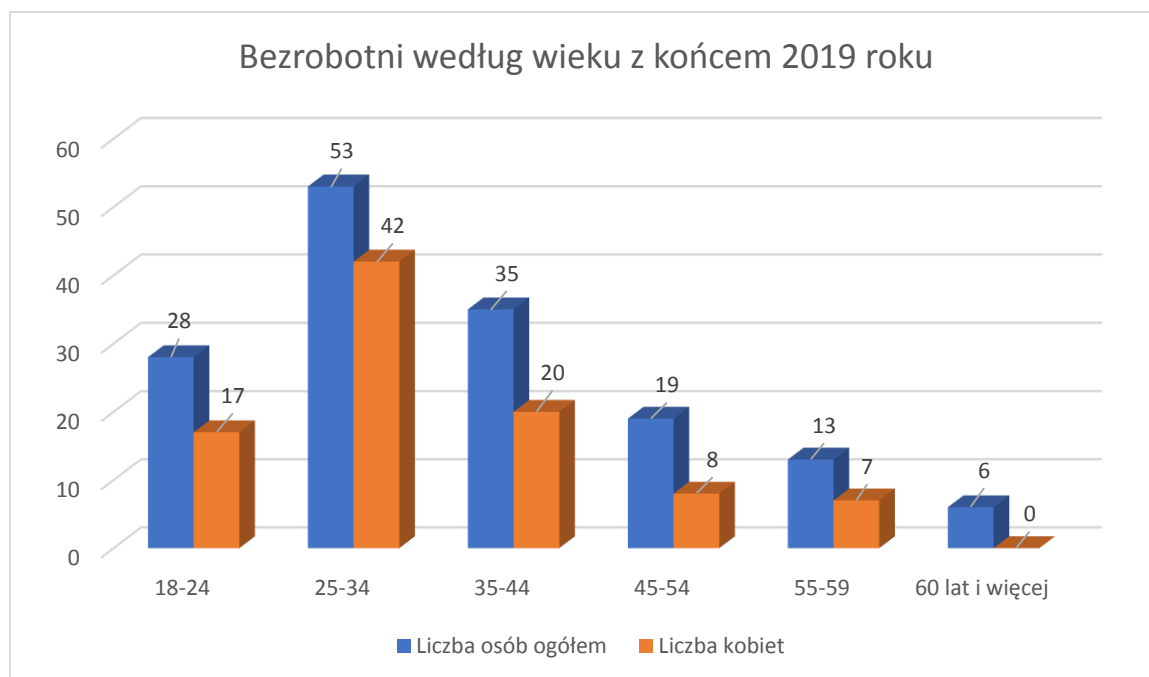
Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2017-2019

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

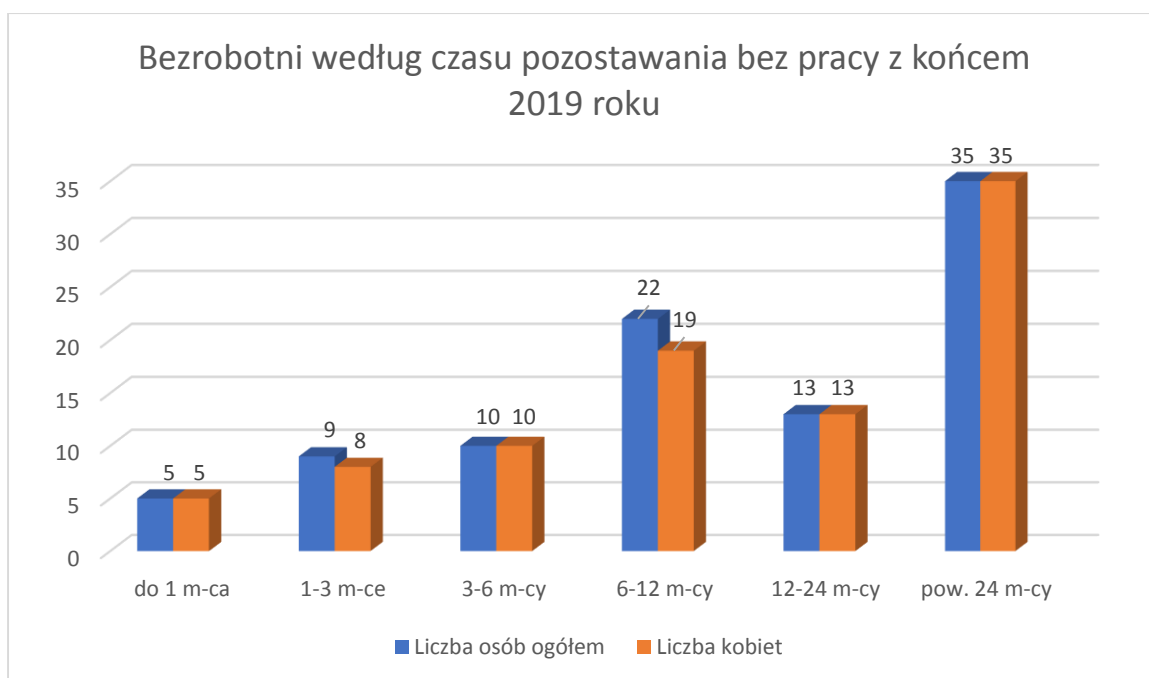
Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2017-2019 powiat węgrowski charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie na dzień 31 grudnia 2019 roku w gminie Sadowne pozostawało zarejestrowanych 153 bezrobotnych z prawem do zasiłku - 19 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

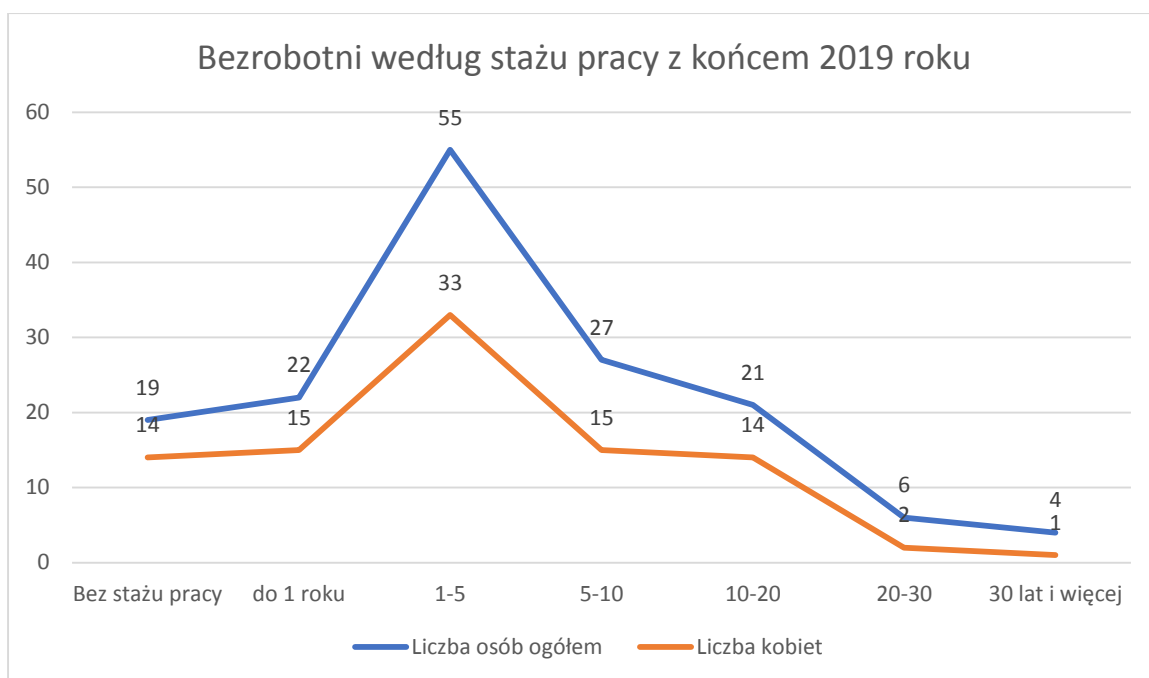
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Z końcem 2019 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było ludzi w wieku 25-34. Niepokoila mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 35 rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Największą liczbę bezrobotnych kobiet wśród ogółu pozostających bez pracy odnotowano w przedziale wiekowym 25-34 lata.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2019 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

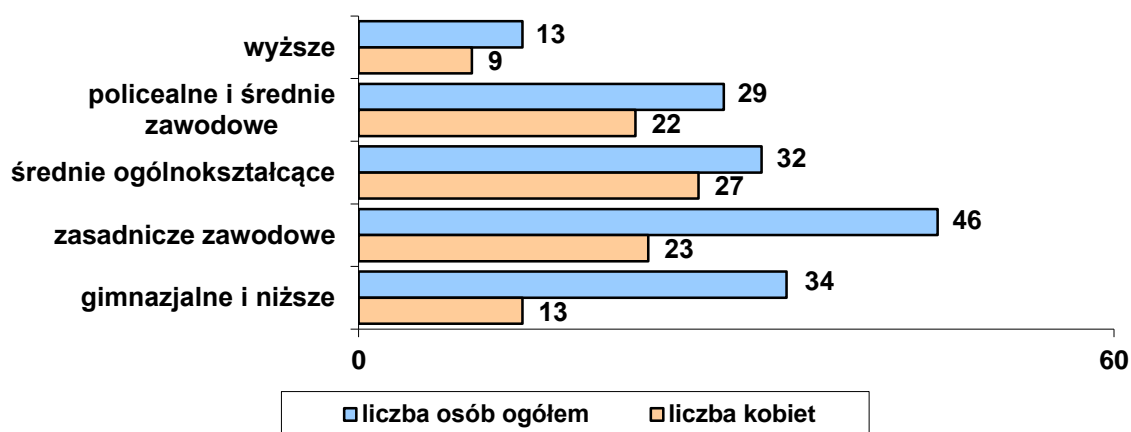

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2019 roku najliczniejszą grupę bezrobotną stanowiły osoby ze stażem od roku do 5 lat.

W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2019 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Węgrowie.

Z końcem 2019 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

W okresie dynamicznych przemian rozwojowych młodzieży kształtują się pewne zachowania antyzdrowotne, które mogą być przyczyną problemów zdrowotnych i społecznych młodych ludzi, a także czynnikami ryzyka wielu chorób i przedwczesnej śmierci. Dotyczy to szczególnie:

- zachowań ryzykownych, zwłaszcza w ruchu drogowym - wypadki drogowe są główną przyczyną zgonów młodzieży;
- palenia tytoniu – większość dorosłych palaczy rozpoczyna palenie między 13 a 15 rokiem życia;
- picia alkoholu, które jest częstą przyczyną urazów (głównie w następstwie wypadków drogowych i zachowań agresywnych), a także ryzykownych zachowań seksualnych;
- używania innych substancji psychoaktywnych - uzależnienie od niektórych z nich staje się przyczyną dramatów życiowych młodych ludzi i ich rodzin;
- przedwczesnej inicjacji i ryzykownych zachowań seksualnych, których skutkiem mogą być: choroby przenoszone drogą płciową, w tym zakażenie HIV, ciąża nieletniej, zaburzenia zdrowia seksualnego w życiu dojrzałym;
- stosowanie diet odchudzających, eliminacyjnych powodujących niedobory pokarmowe (szczególnie niekorzystne dla zdrowia reprodukcyjnego młodych kobiet) oraz zwiększających ryzyko osteoporozy.

Z powyższego zestawienia z sześciu istotnych zachowań antyzdrowotnych, aż trzy wiążą się z kontaktem z legalnymi bądź nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi.

Krytycy generalizowania wskaźników ogólnopolskich, twierdzą, że ten problem uzależnień dotyczy tylko wielkich miast. Myślenie takie ma podłoże magiczno życzeniowe. Gmina Sadowne nie jest samotną wyspą, młodzież z jej terenu nie różni się, aż tak bardzo od młodzieży z większych miast. Tak samo dotyczą jej transmisje wzorów, panująca moda, styl bycia, podobnie przeżywa niepokoje okresu adolescencji, dotyka jej frustracja, kryzys wartości, upadek autorytetów, lęk przed niepewną przyszłością. Nie tak dawno najmłodszymi pacjentami zgłaszającymi się do odległej o 20 km od Sadownego poradni byli ludzie w wieku 16-17 lat, dzisiaj już nikogo nie dziwi 13 latek z pełnymi objawami zespołu uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Są to pacjenci zarówno pochodzący ze środowisk miejskich jak i małych wsi. W Polsce jest bardzo niewiele ośrodków zapewniających leczenie tak młodym ludziom. Czas oczekiwania na taki ośrodek to czasem osiem, dziesięć miesięcy. W tym okresie pacjent może umrzeć z powodu powikłań związanych z braniem narkotyków. Ci ludzie to często emocjonalne ofiary alkoholizmu swoich rodziców, sami też bardzo często zaczęli swoją edukację w dziedzinie substancji psychoaktywnych od alkoholu, wielu z nich jest uzależnionych krzyżowo, bądź w sposób mieszany od alkoholu. W takich przypadkach przeplatanie się pomiędzy sobą problemów związanych z alkoholizmem i narkomanią jest aż nadto widoczne.

Lata 80 na świecie i 90 w Polsce to okres, w którym w działaniach profilaktycznych zaczęto wykorzystywać strategie emocjonalne, poznawcze i behawioralne. Programy te skupiały się na rozwijaniu kompetencji społecznej i prospołecznych wzorców radzenia sobie z problemami, co określano łącznie terminem „umiejętności życiowe”.

Zmieniono również organizację pracy profilaktycznej zmieniając cele, metody oraz włączając na stałe do programów pojęcie oceny efektywności działań:

- preferowanie wspólnie kreatywnej wersji profilaktyki poprzez wybór celu strategicznego działań profilaktycznych, jakim jest promocja zdrowia i nacisk na kształtowanie u odbiorców programów profilaktycznych systemu wartości, właściwych postaw i umiejętności ułatwiających im dbałość o zdrowie;
- odchodzenie od koncepcji profilaktyki ograniczającej się do sporadycznych akcji przekazywania wiedzy o zgubnych skutkach picia alkoholu, palenia papierosów lub używania narkotyków i przesunięcie w kierunku podejścia interakcyjnego, uwzględniającego szerokie spektrum uwarunkowań używania

substancji psychoaktywnych, zaplanowanego i realizowanego systematycznie dla określonych kategorii odbiorców;

- poszukiwanie nowych środków oddziaływań profilaktycznych w formie dialogu i zachęcania do aktywnego uczestnictwa odbiorców programów profilaktycznych, wzbudzanie ich osobistego zaangażowania;
- poszerzenie kręgu realizatorów działań, które mają charakter profilaktyczny o osoby wpływające na wychowanie i kształcenie dzieci i młodzieży (m.in. nauczycieli, rówieśników);
- uczynienie z oceny przebiegu i rezultatów podjętych działań stałego i niezbędnego elementu każdego programu profilaktycznego.

Współcześnie profilaktyka korzysta z bardzo wielu podejść próbując wyjaśnić motywację osób do sięgania, lub nie, po substancje psychoaktywne, oraz określić czynniki ryzyka prowadzące do zachowań autodestrukcyjnych. Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym. Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Gminny Program Profilaktyki powinien nieść w sobie możliwe do zrealizowania cele. Nie należy oczekiwać całkowitego wyeliminowania zjawiska, jakim jest używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież. Realistycznym celem jest jego ograniczenie oraz zmniejszenie społecznych skutków używania substancji psychoaktywnych. Należy mieć na uwadze ograniczenia związane z działaniami na poziomie powiatu, związane np. z trudnościami, bądź niemożnością ograniczania podaży substancji psychoaktywnych, a skoncentrować się na działaniach związanych z popytem na substancje psychoaktywne.

Zasoby Gminy Sadowne umożliwiające oparcie przy realizacji Gminnego Programu Profilaktyki:

- Duża liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji i patologii
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin
- Komisariat Policji w Łochowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zespół Interdyscyplinarny
- Szkoły znajdujące się na terenie Gminy (Szkoły Podstawowe, Zespół Szkół Ponadpodstawowych).

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019 roku wpłynęło 28 wniosków o leczenie odwykowe. Wszystkich skierowano do Punktu Konsultacyjnego w tym w stosunku do 1 osoby komisja wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Węgrowie celem zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W Punkcie Konsultacyjnym prowadzonym przez specjalistów psychoterapii uzależnień udzielono 153 porady motywujące do poddania się leczeniu odwykowemu. Dwóch pacjentów ukończyło terapię w stacjonarnych ośrodkach. Istnieją sygnały, iż młodzież z terenu Gminy Sadowne nadużywa alkoholu. Instytucją wspierającą rodziny dotknięte chorobą alkoholową jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2019 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 16 rodzin.

Na terenie Gminy Sadowne znajduje się 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Najwięcej punktów sprzedaży znajduje się w Sadownem. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców na jeden punkt przypada 348 osób.

Z informacji uzyskanych od Policji wynika, że na naszym terenie w latach 2017 - 2019 dochodziło do następujących zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu.

Tabela 1 – Zdarzenia problemowe występujące na terenie Gminy Sadowne po spożyciu alkoholu w latach 2017 – 2019

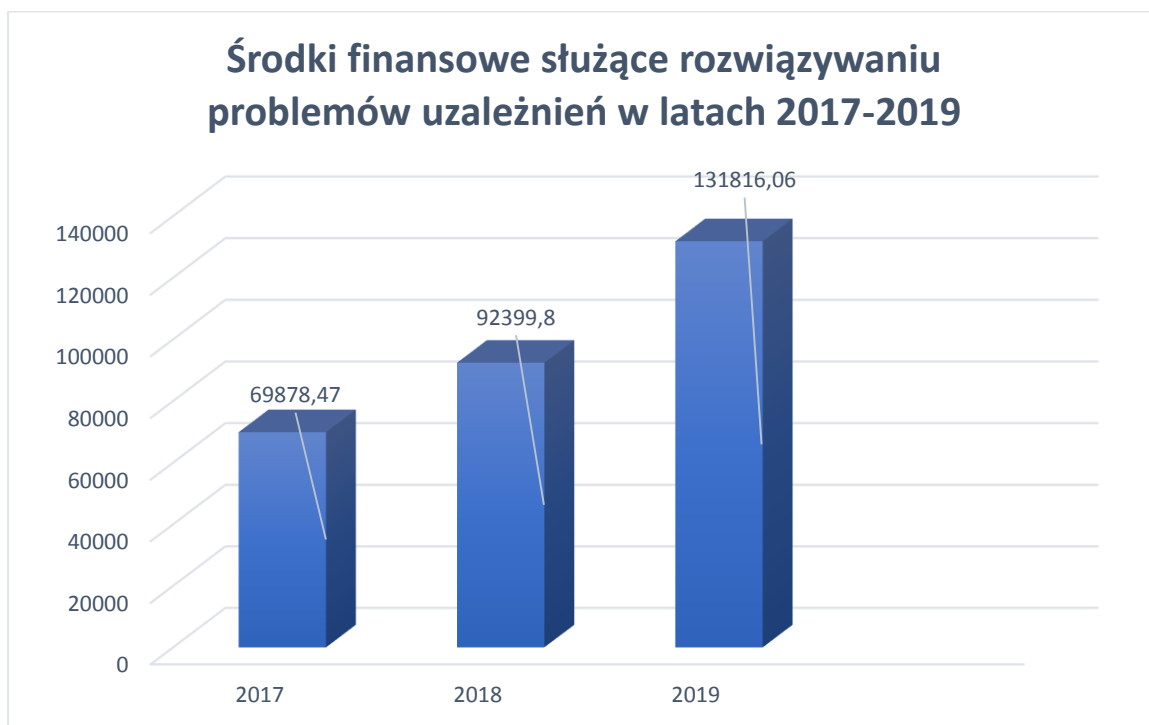
Rodzaj problemu	ROK		
	2017	2018	2019
Przypadki nieprzestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi	14	10	28
Interwencje domowe , których główną przyczyną były sytuacje konfliktowe spowodowane przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu	138	124	115
Sprawy sądowe dotyczące osób z problemem alkoholowym za fizyczne i moralne znęcanie się nad rodziną	6	3	2
Ilość wykroczeń po spożyciu alkoholu	20	18	42
Osadzenie osób nietrzeźwych do wytrzeźwienia	18	16	9
Kierowanie pojazdami mechanicznymi i rowerami w stanie nietrzeźwości	10	7	18

Źródło – Opracowanie własne na podstawie danych posterunku Komisariatu Policji w Łochowie

Zgodnie ustawą dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r., poz. 2277 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Narkomanii (Dz.U. z 2020r., poz. 2050) zadania wynikające z realizacji tych ustaw należą do zadań własnych samorządu gminy (działania profilaktyczne). Środki finansowe przeznaczone na realizację wyżej wymienionych zadań pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Dla zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień można również pozyskiwać środki z fundacji i organizacji pozarządowych. Środki te przeznaczone są

z reguły na realizację ściśle określonych zadań np. finansowanie grupy psychoedukacyjnej dla rodziców.

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sadownem.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Sadowne w latach 2017-2019 roku była zróżnicowana. W roku 2017 wyniosła 69 878,47 zł, w roku następnym 92 399,80 zł, a w 2019 roku wzrosła do 131 816,06 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Sadowne.

Z analizy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Sadowne w roku 2019, priorytetem Komisariatu Policji w Łochowie jest utrzymanie niskiego poziomu zagrożenia przestępczością również na terenie Gminy Sadowne, dalsza poprawa wykrywalności przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu ludzkiemu i mieniu oraz przestępczości pospolitej - (najbardziej uciążliwej dla społeczeństwa).

Inne ważne działania Policji to: zapobieganie i zdecydowane ściganie sprawców wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, ograniczanie skali występowania czynów o charakterze chuligańskim, zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, kierunkowanie pracy dzielnicowych na ścisły kontakt z obywatelem i wypełnianie oczekiwań społecznych, poprawa bezpieczeństwa w środkach komunikacji, zwiększenie procentowego udziału w służbie policjantów ruchu drogowego kierowanych bezpośrednio do służby na drodze w celu zmniejszenia liczby wypadków ze skutkiem śmiertelnym, zmniejszenia wypadków drogowych z udziałem tzw. „niechronionych uczestników ruchu drogowego”(piesi, rowerzyści), zmniejszenie liczby wypadków, spowodowanych przez kierujących będących pod wpływem alkoholu oraz przekraczających prędkość.

Problematyka ta na terenie Gminy Sadowne w latach 2017 -2019 przedstawia się w następujący sposób:

1. W zakresie pracy dochodzeniowo- śledczej w najbardziej uciążliwych przestępstwach dla społeczeństwa

	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
Kradzież z włamaniem	6	3	6
Kradzież mienia	4	12	13
Uszkodzenie mienia	7	4	1
Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	0	3	0
Kradzież pojazdu	0	4	1
Bójka, pobicie	1	2	1

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

Jak wynika z powyższej tabeli, dominującymi kategoriami przestępstw popełnianymi na terenie gminy Sadowne były kradzież mienia oraz kradzieże z włamaniami.

2. W zakresie ruchu drogowego:

	2017	2018	2019
Wypadki drogowe	5	7	4
Zabici w wypadkach	2	0	3
Ranni w wypadkach	4	8	1
Kolizje drogowe	45	44	38

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

3. W zakresie wykroczeń:

	2017	2018	2019
Kierowanie po spożyciu	10	7	18
Spowodowanie zagrożenia w ruchu drogowym	45	44	38
Kradzież mienia	4	12	13
Uszkodzenie mienia	7	4	1

Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Łochowie

Z posiadanej dokumentacji wynika, że w **2019r.** policjanci Komisariatu Policji w Łochowie na terenie gminy Sadowne przeprowadzili **115** interwencji domowych, przy czym w roku 2017 było **138** interwencji domowych, brali udział w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Urzędzie Gminy w Sadownem, spotkaniach w szkołach. Również zajmowali się nieletnimi sprawcami czynów karalnych oraz nieletnimi zagrożonymi demoralizacją.

Analizując stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy Sadowne w 2019r. Na wysokim nadal niestety poziomie utrzymują się przestępstwa dotyczące kierowania

pojazdami przez osoby nietrzeźwe po drogach publicznych. W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców szczególną uwagę należy zwrócić na szeroko rozumianą profilaktykę wobec dzieci, młodzieży i seniorów oraz na czynności zmierzające do ograniczenia liczby nietrzeźwych kierowców, wypadków drogowych, kolizji, kradzieży oraz kradzieży z włamaniami.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno sprecyzować. Różnorodność ta wynika z licznych uregulowań prawnych, które były tworzone w różnym okresie i niejednokrotnie nie zachowują spójności w interpretacji zjawiska niepełnosprawności.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W myśl art.2 pkt. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych- niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. W myśl art. 1 cytowanej ustawy niepełnosprawność zostaje potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (wyróżnia się stopień lekki, umiarkowany i znaczny),
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- o niepełnosprawności, wydanym przed 16 rokiem życia.

Określenie stopnia niepełnosprawności może być również dokonane przez orzeczników ZUS i KRUS. Takie orzeczenie jest niezbędne w przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Zdolność do pracy, przygotowanie do niej

i gotowość jej podjęcia przez osoby niepełnosprawne zależą niejednokrotnie od całego ciągu, wiele lat trwających, różnorodnych i skoordynowanych działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i społecznych. Często rodzice wychowujący niepełnosprawne dziecko rezygnują z pracy w celu zapewnienia mu stałej opieki i przy spełnieniu kryterium dochodowego korzystają ze świadczeń realizowanych przez ośrodek pomocy społecznej. przygotowanie prawidłowo funkcjonującego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych zależy od rozpoznania potrzeb tego środowiska, opracowania kompleksowego zestawu usług będącego odpowiedzią na różne rodzaje potrzeb, współpracy wszystkich służb, w tym również organizacji pozarządowych.

Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Nic tak nie pomaga człowiekowi, którego dotyka problem czy nieszczęście jak świadomość, że nie jest z nim sam, że ma wokół siebie ludzi, którzy mają taki sam problem czy spotkało ich takie samo nieszczęście ale, sobie z nim radzą bo są razem i wspierają się wzajemnie.

Świadczenia z tytułu niepełnosprawności (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy) wypłacone w GOPS w Sadownem w latach 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Liczba rodzin pobierających zasiłek pielęgnacyjny	162	154	140
Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	170	160	146
Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych	1863	1763	1601
Liczba rodzin pobierających świadczenia pielęgnacyjne	32	28	25
Liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych	324	317	299
Liczba rodzin pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	11	9	11
Liczba wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych	118	84	90

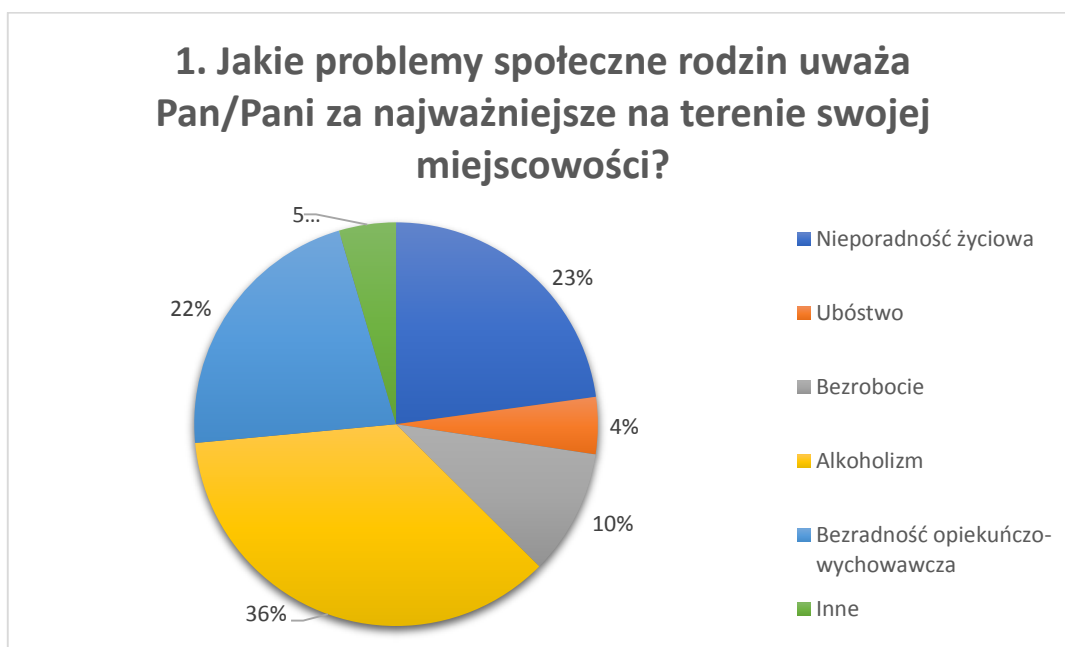
Chociaż samorząd gminny ma ograniczone kompetencje w zakresie świadczeń dla osób niepełnosprawnych, a najważniejsze zadania na rzecz tej grupy przypisane są powiatowi, to realizowana polityka gminy na rzecz swoich mieszkańców powinna uwzględniać zadania związane z usuwaniem barier uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu

społeczności lokalnej. Dlatego też działania samorządu gminnego powinny być ukierunkowane bezpośrednio na same osoby niepełnosprawne oraz na tworzenie warunków zewnętrznych sprzyjających wyrównywaniu szans społecznej integracji oraz aktywizacji zawodowych osób niepełnosprawnych.

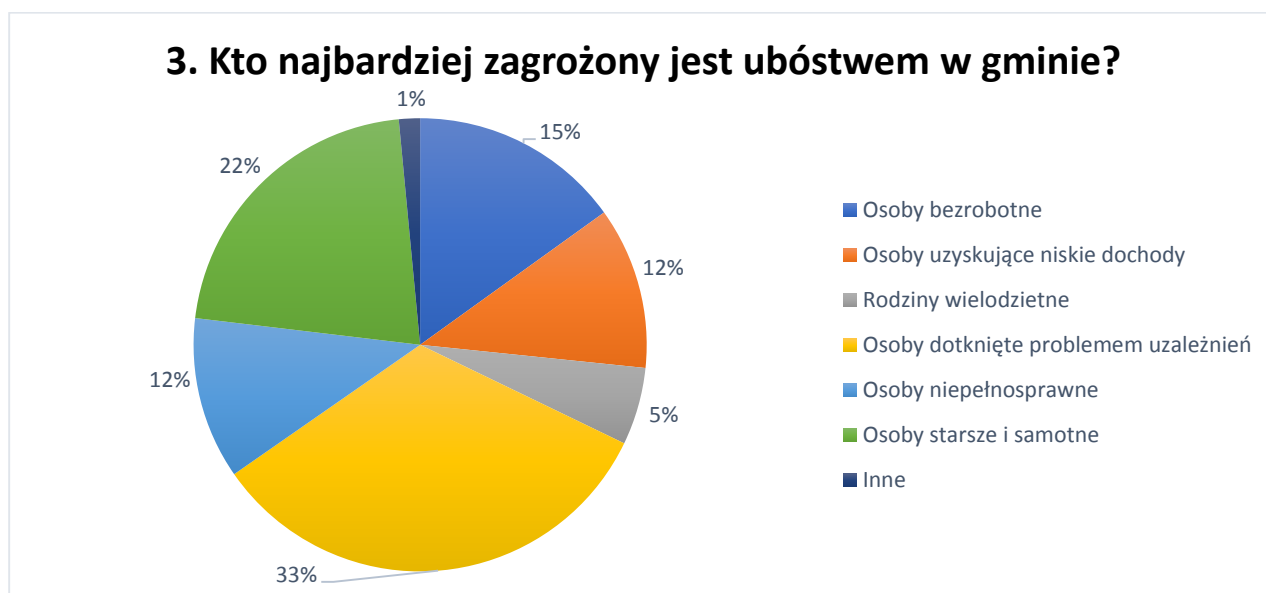
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: przychodnia zdrowia, kościoł, placówki oświatowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

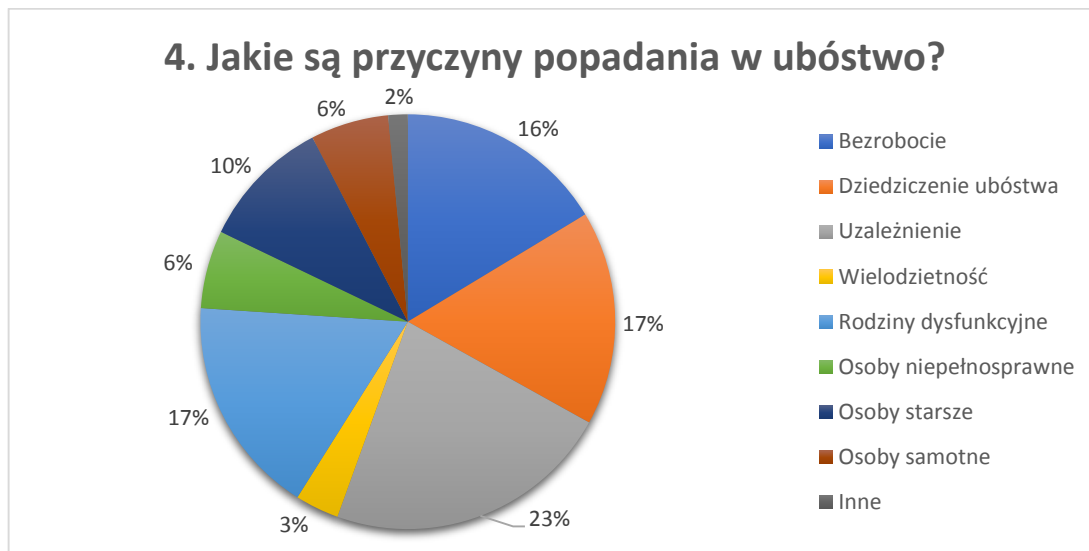
Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Za najważniejsze problemy społeczne rodzin respondenci uznali alkoholizm (36%), nieporadność życiowa (23%) i bezradność opiekuńczo-wychowawcza (22%). Mniej wybierane problemy to bezrobocie (10%), inne (5%) i ubóstwo (4%). Jako inne problemy podawano: brak czasu dla dzieci, lenistwo, brak czasu, brak wsparcia w przypadku wystąpienia choroby przewlekłej.

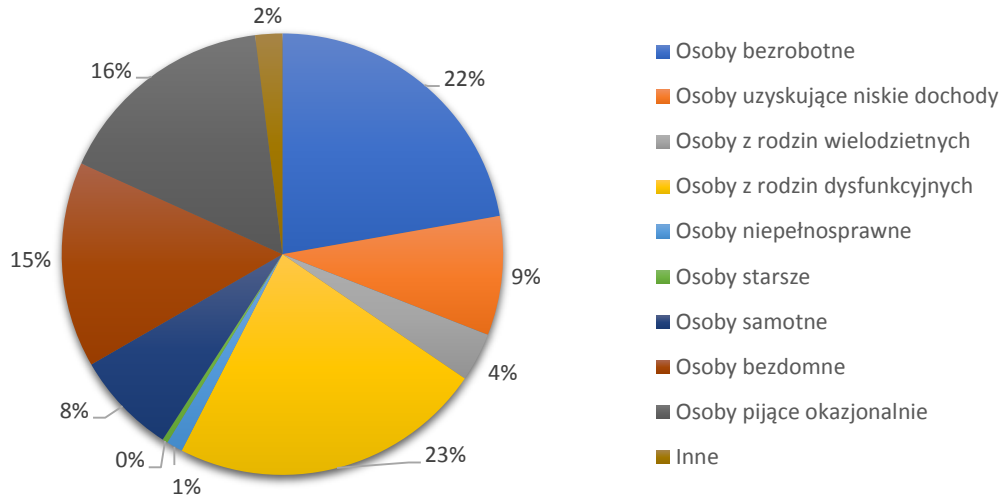

Według badanych problem ubóstwa najczęściej dotyczy osób dotkniętych problemem uzależnień (33%), osób starszych i samotnych (22%), osób bezrobotnych (15%), osób uzyskujących niskie dochody i osób niepełnosprawnych (12%), rodzin wielodzietnych (5%) natomiast 1% wybrało odpowiedź inne.

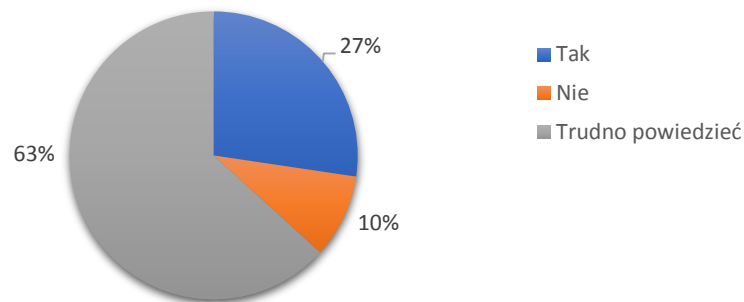

Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali uzależnienie (23%), dziedziczenie ubóstwa i rodziny dysfunkcyjne (17%), bezrobocie (16%), osoby starsze (10%) natomiast poniżej 10% przypadło osobom samotnym i osobom niepełnosprawnym jednakowo na poziomie 6%, wielodzietność (3%) oraz inne przyczyny (2%). Innymi przyczynami wg respondentów są lenistwo, brak chęci do pracy, nieporadność życiowa.

5. Kto zagrożony jest problemem uzależnień?

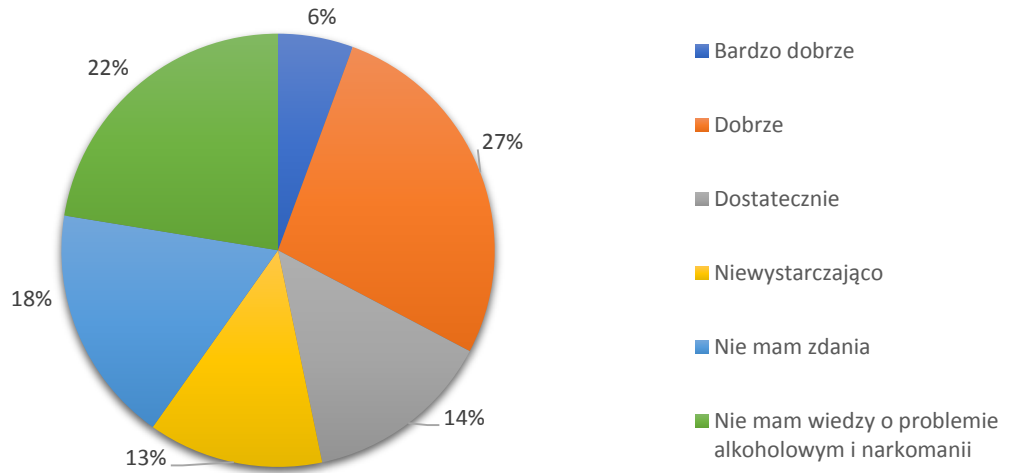

6. Czy oferta pomocy osobom uzależnionym między innymi w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego realizowana na terenie gminy jest wystarczająca?

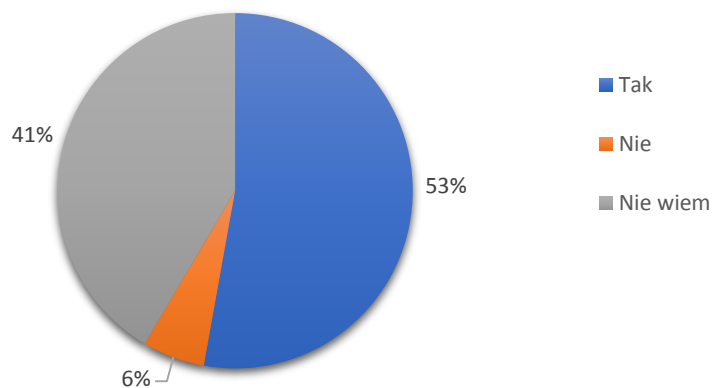
W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby z rodzin dysfunkcyjnych (23%), osoby bezrobotne (22%), osoby pijące okazjonalnie (16%) i osoby bezdomne (15%). Określając ofertę pomocy osobom uzależnionym realizowaną na terenie gminy zdecydowana większość badanych (63%) nie potrafiła jej ocenić. Natomiast 27% badanych uznało ofertę za wystarczającą. 10% odpowiedziało, że oferta pomocy jest niewystarczająca.

7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią?

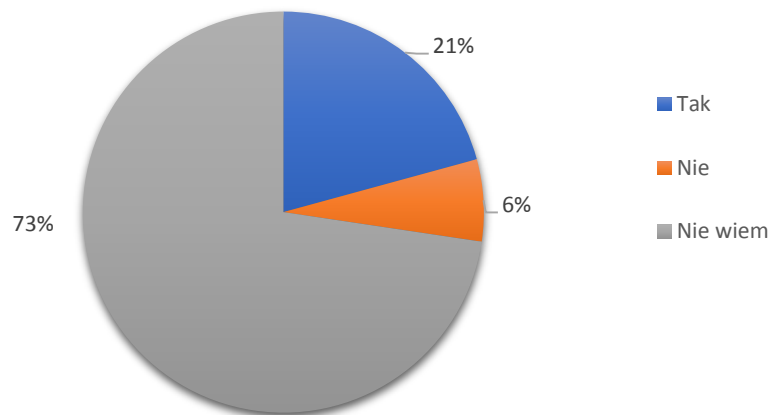

27% ankietowanych odpowiedziało, że ocenia dobrze realizowane w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią, 22% nie ma wiedzy o problemie alkoholowym i narkomanii, 18% nie ma zdania, 14% dostatecznie, 13% niewystarczająco, 6% bardzo dobrze.

8. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do zakupu alkoholu ?

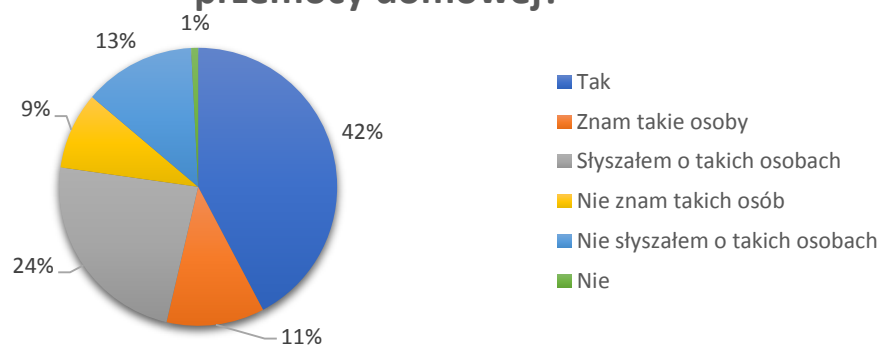

9. Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do zakupu narkotyków i dopalaczy?

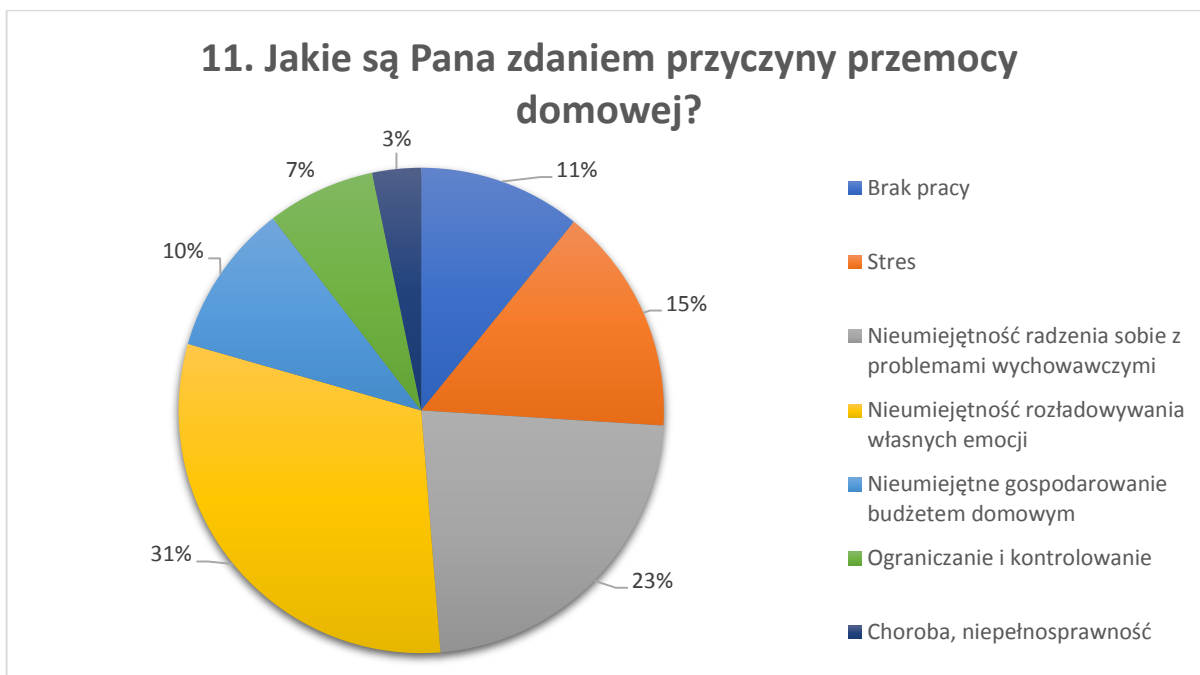

W przypadku pytania o dostęp do zakupu alkoholu przez dzieci 53% odpowiedziało, że mają łatwy dostęp, 41% nie wie a 6% wybrało odpowiedź nie. Na łatwość dostępu do narkotyków i dopalaczy przez dzieci aż 73% respondentów nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska, 21% opowiedziało się, że mają łatwy dostęp natomiast 6% badanych uznało, że dostęp do narkotyków i dopalaczy jest utrudniony.

10. Czy według Pana/Pani istnieją na terenie gminy rodziny gdzie występuje zjawisko przemocy domowej?

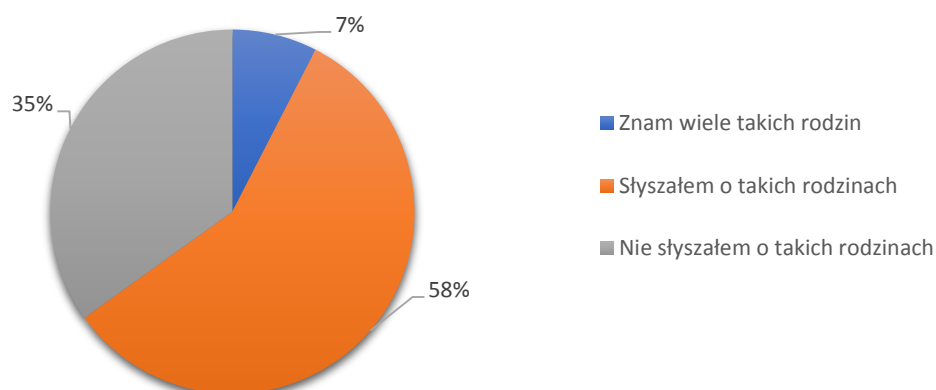
Na pytanie czy istnieją na terenie gminy rodziny gdzie występuje zjawisko przemocy domowej większość badanych tj. 42% wybrała odpowiedź tak, 24% słyszało o takich rodzinach, 13% nie słyszało, 11% zna takie osoby, 9% nie zna takich osób, 1% wybrało odpowiedź nie.

Najczęściej wybierane przyczyny przemocy domowej to nieumiejętność rozładowywania własnych emocji (31%) i nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (23%). Dalej wybierano stres (15%), brak pracy (11%), nieumiejętne gospodarowanie budżetem domowym (10%), ograniczanie i kontrolowanie (7%), choroba i niepełnosprawność (3%).

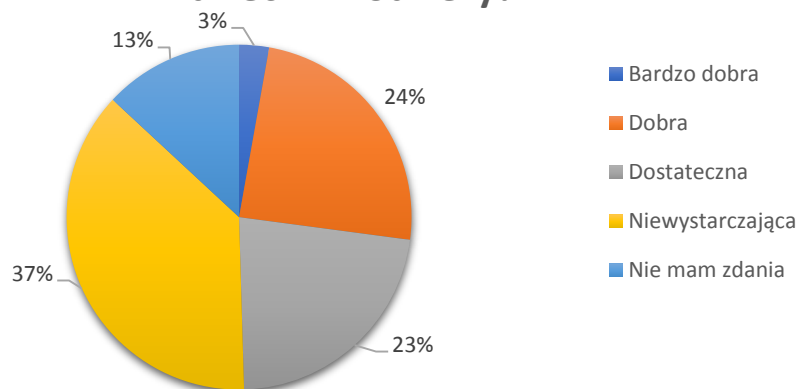

13. Czy zna Pani rodziny, w których dochodzi do przemocy względem dzieci?

Na informacje o zaistniałym zjawisku przemocy domowej 46% badanych odpowiedziało, że zgłasza do odpowiednich organów, 27% nie wie jak ma pomóc, 26% udziela pomocy sąsiedzkiej a 1% jest obojętny na to zjawisko. Jeśli chodzi o rodziny, w których dochodzi do przemocy względem dzieci to 58% słyszało o takich rodzinach, 35% nie słyszało o takich rodzinach natomiast 7% osób zna wiele takich rodzin.

14. Jak Pani ocenia organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży?

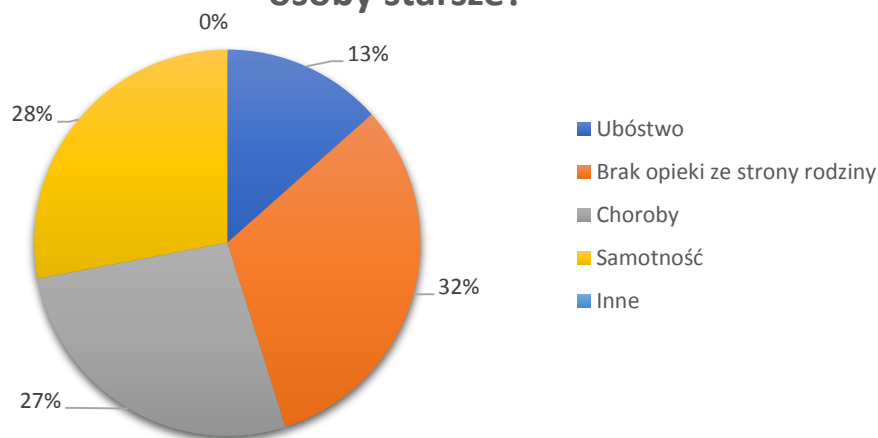

W kwestii organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży 37% badanych oceniło ją na niewystarczającą, 24% uznało za dobrą, 23% za dostateczną, 13% nie ma zdania i 3 % ocenia bardzo dobrze.

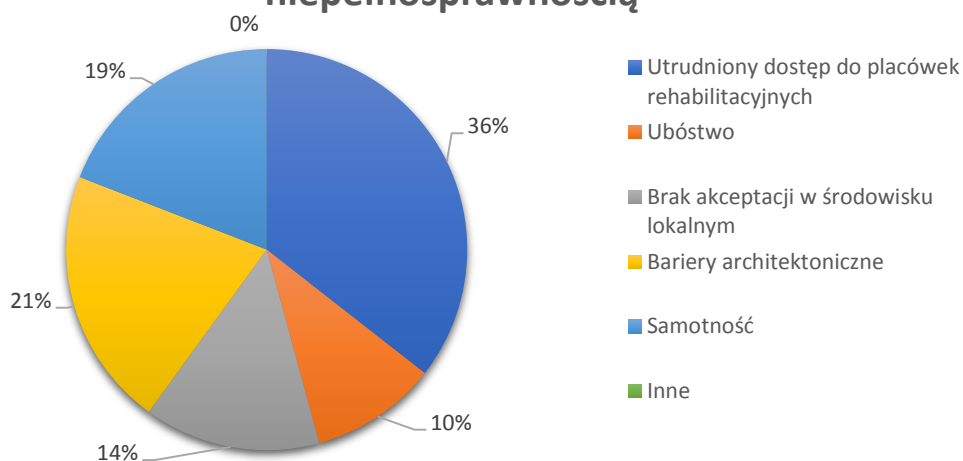
W przypadku przyczyn występowania negatywnych zjawisk u dzieci i młodzieży najczęściej respondentów wybrało następujące odpowiedzi: zaniechania wychowawcze oraz uzależnienie od internetu i telefonu – 20%, spożywanie alkoholu – 15%, demoralizacja – 13%, przemoc w rodzinie – 12%, używanie narkotyków i dopalaczy – 10%.

16. Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby starsze?

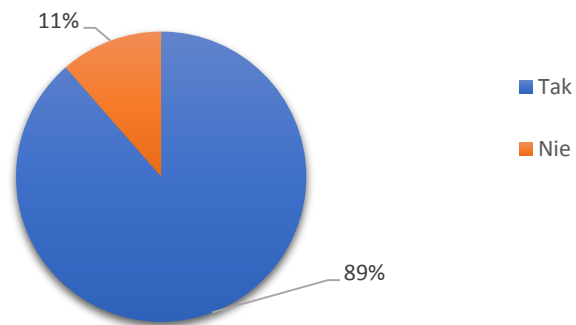
W kwestii osób starszych osób badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali brak opieki ze strony rodziny (32%), samotność (28%), choroby (27%) oraz 13% ubóstwo.

17. Problemy społeczne osób dotkniętych niepełnosprawnością

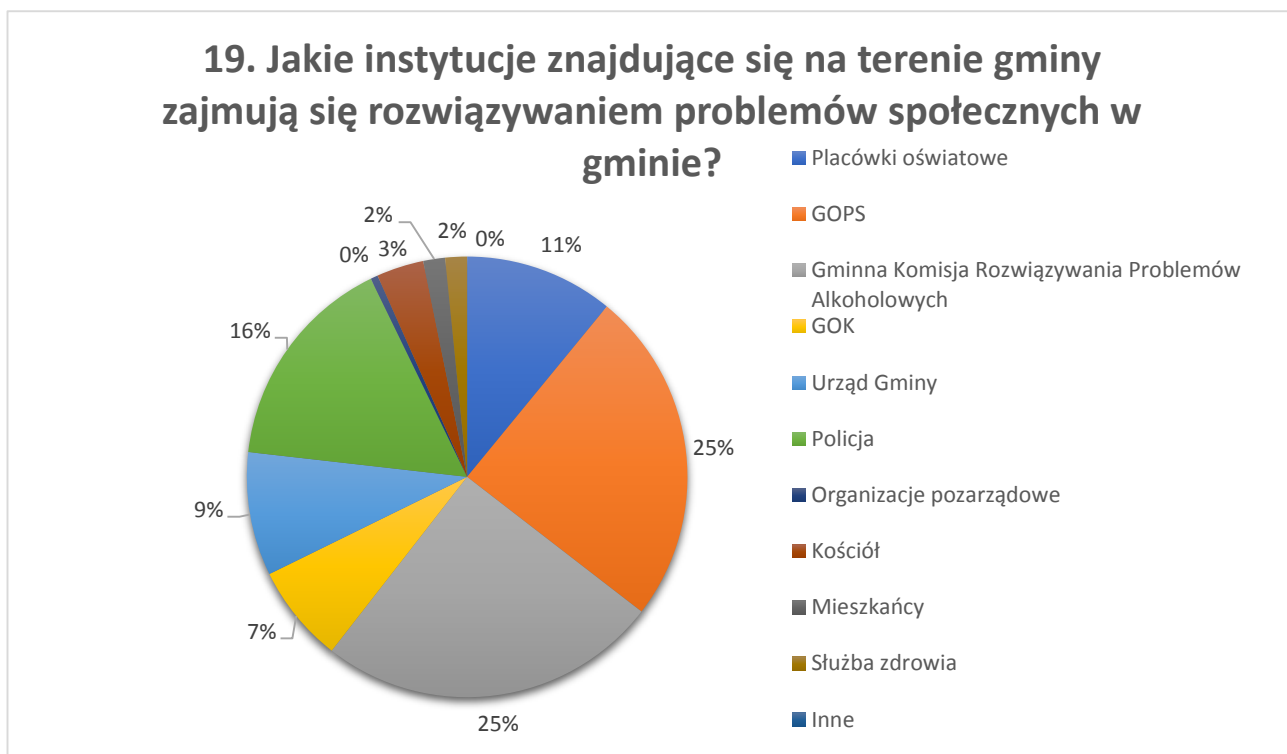

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (36%), bariery architektoniczne (21%) i samotność (19%).

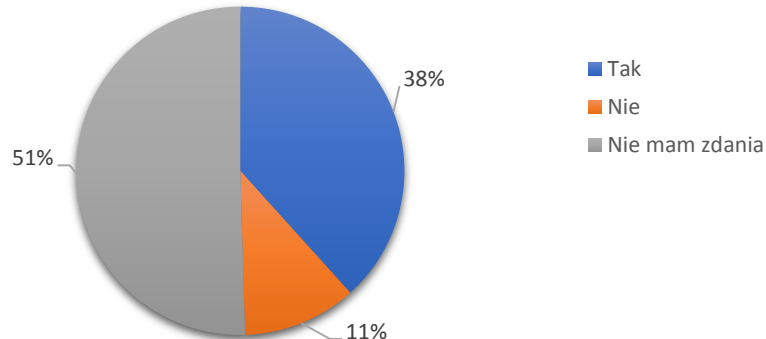
18. Czy czuje się Pani bezpiecznie w swojej miejscowości?

Oceniając poczucie bezpieczeństwa w gminie zdecydowana większość ankietowanych (89%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Natomiast 11% respondentów wyraziło odmienną opinię. Osoby te za główne przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie uznały kierowców łamiących przepisy ruchu drogowego, za drugą przyczynę uznano naruszenie praw i porządku publicznego przez osoby pod wpływem alkoholu, narkotyków itp. w dalszej kolejności niezadowolająca aktywność policji, kradzieże, włamania, rozboje, grupy młodzieży zakłócające spokój oraz częste pożary lasów i łąk.

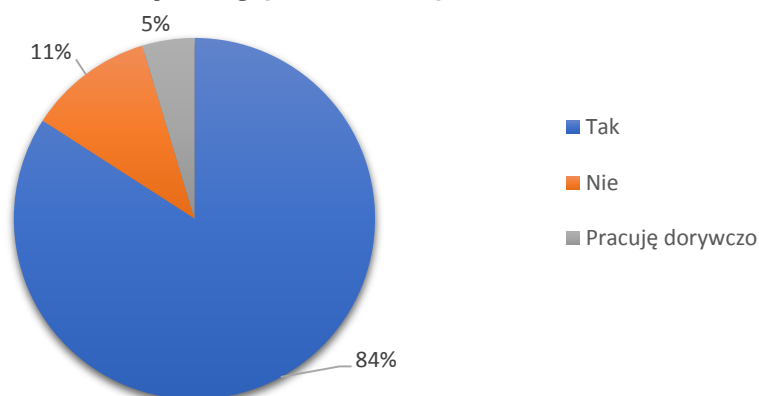
20. Czy instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów społeczności lokalnej spełniają Pani oczekiwania?

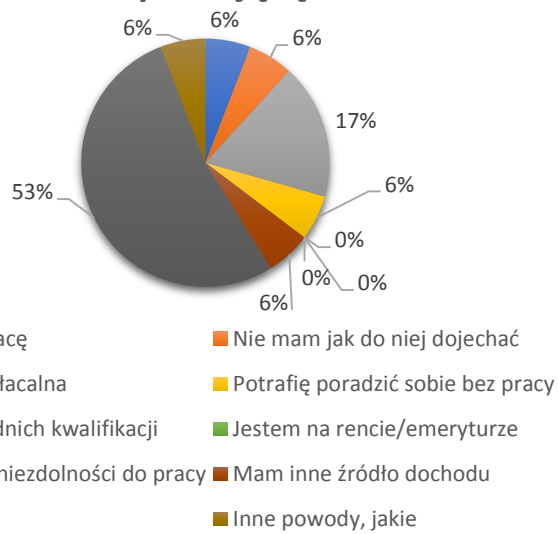
W rozwiązywaniu problemów społecznych powinni przede wszystkim brać udział takie podmioty jak: GOPS (25%), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (25%), Policja (16%), Placówki oświatowe (11%), Urząd Gminy (9%), GOK (7%).

Nieco ponad połowa respondentów biorących udział w ankiecie odpowiedziała, że nie ma zdania na temat instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społeczności lokalnej. Dla 38% instytucje te spełniają oczekiwania. Mieszkańcy, którzy nie są w pełni zadowoleni ze sposobu ich funkcjonowania za narzędzia służące ich poprawie wskazują: większe wsparcie dla osób przewlekle chorych, usprawnienie kontaktu z policją.

21. Czy jest Pani osobą zatrudnioną na umowę o pracę (zlecenie)?

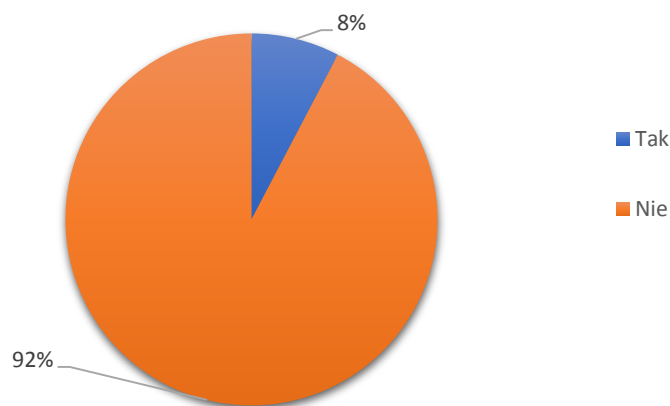

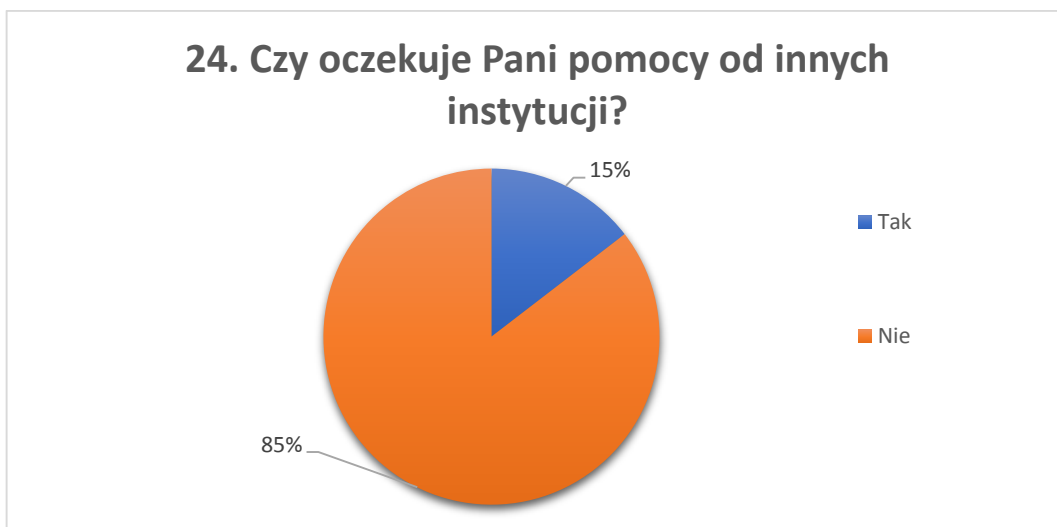
22. Jeżeli nie to z jakiego powodu jest Pani osobą niepracującą?

84% ankietowanych to osoby pracujące natomiast 11% określiło się jako osoby niepracujące. Jako powód takiego stanu rzeczy wskazują: wychowywanie dzieci, praca legalna jest nieopłacalna. Inni jako przyczynę braku zatrudnienia wskazują niewiedzę jak zdobyć pracę, nie mają jak do niej dojechać, potrafią poradzić sobie bez pracy bądź podają upadek firmy.

23. Czy oczekuje Pani pomocy od innych osób?

92% osób deklaruje, że nie potrzebuje pomocy od innych osób. Jeśli chodzi o pomoc od innych instytucji również 85% respondentów nie oczekuje jej.

W ankiecie wzięło udział 91 kobiet i 19 mężczyzn. W większości z wykształceniem wyższym, następnie średnim i zawodowym.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

MOCNE STRONY

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.

SŁABE STRONY

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

SZANSE

- wzrasta mobilność zawodowa i geograficzna
- pozyskiwanie środków unijnych na aktywizację bezrobotnych i ich przekwalifikowania,
- możliwość wykorzystywania bezrobotnych do prac interwencyjnych, robót publicznych i stażu na terenie gminy.

ZAGROŻENIA

- osłabienie funkcji rodzinnych w rodzinach dotkniętych długotrwałym bezrobociem, co w konsekwencji wpływa na rozwój patologii społecznych mających miejsce w gminie,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,
- likwidacja miejsc pracy

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

MOCNE STRONY

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,

- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- samorząd wspiera organizacje pozarządowe pracujące na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin,
- samorząd przejawia zainteresowanie problematyką dzieci i młodzieży oraz prowadzi działania zapobiegające dysfunkcjom rodziny jak również wykorzystuje potencjał zawodowy i naukowy pracowników,
- upowszechnianie idei wolontariatu.
- zapewnienie łatwego dostępu dzieciom i młodzieży do różnorodnych form spędzania czasu wolnego (GOK, biblioteka, muzeum, kluby sportowe),
- dobre wyposażenie informatyczne
- dożywianie dzieci we wszystkich szkołach, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne,
- dotowanie kosztów uczestnictwa dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w zorganizowanych formach wypoczynku,
- podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny, promowanie wartości rodziny (piknik rodzinny, gminny dzień dziecka itp.)
- pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (zatrudnienie asystenta rodziny).

SŁABE STRONY

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- brak placówek wsparcia dziennego dla rodzin w kryzysie,
- brak odpowiedniej ilości mieszkań socjalnych,

SZANSE

- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych i zajęć pozalekcyjnych,
- podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania,
- systematyczna praca socjalna z rodziną,
- zwiększanie skuteczności interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy i innych zaburzeń funkcjonowania rodzin,
- poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych przemocą i uzależnieniem
- udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,

ZAGROŻENIA

- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie,
- bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- możliwość zakupu przez dzieci i młodzież alkoholu i innych używek
- brak właściwych wzorców rodzinnych
- wyuczona bezradność, nieracjonalne gospodarowanie budżetem domowym

Kwestia osób uzależnionych oraz osób doświadczających przemocy domowej.

MOCNE STRONY

- funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- dobra współpraca z instytucjami,
- oddziaływania profilaktyczne adresowane w szczególności do młodzieży,
- prowadzenie punktu konsultacyjnego przez wykwalifikowaną kadrę do pracy z osobami uzależnionymi,
- funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego
- upowszechnianie wiedzy o negatywnych skutkach zażywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych(akcje informacyjne, ulotki, plakaty, spotkania w szkołach z udziałem osób zajmujących się problematyką uzależnień)

SŁABE STRONY

- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- przypadki przemocy domowej

SZANSE

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- zwiększanie wiedzy i świadomości wśród mieszkańców na temat uzależnień,
- minimalizowanie w miarę możliwości problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych (kierowanie do Punktu Konsultacyjnego, współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień itp.)
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, rodzinom tych osób oraz dla rodziców dzieci używających alkohol i inne substancje psychoaktywne.
- promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości i abstynencji,
- wspieranie istniejących lokalnych programów mających zintensyfikowanie działań profilaktycznych skierowanych na ograniczenie popytu na napoje alkoholowe i inne używki,
- tworzenie grup samopomocowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- praca socjalna z rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień,

ZAGROŻENIA

- wstyd i ukrywanie przez członków rodzin dysfunkcji (uzależnień, zjawiska przemocy,)
- niechęć korzystania z systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie, roszczeniowość postaw.

Kwestia ludzi starszych

MOCNE STRONY

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym, prowadzenie pracy socjalnej
- informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SADOWNE

- kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej
- podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi
- promowanie wolontariatu będącego formą integracji społecznej dla osób starszych
- rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze - zaspokajanie ich potrzeb kulturalno - społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych (organizowanie spotkań integracyjnych, tematycznych i wycieczek, itp.)
- działalność lokalnego klubu seniora i zespołu śpiewaczego „Sadowianki”
- współpraca z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi

SŁABE STRONY

- zmienia się model rodziny wielopokoleniowej na rodzinę jedno lub dwu- pokoleniową,
- osoby starsze mają małą możliwość kontynuowania aktywności zawodowej,
- utrudniony dostęp do opieki medycznej
- niewystarczający dostęp do rehabilitacji leczniczej

SZANSE

- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- edukacja społeczeństwa w zakresie potrzeb osób starszych

ZAGROŻENIA

- wzrost liczby osób samotnych
- migracja ludzi młodych
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych (starzenie się społeczeństwa) ,
- brak dokładnego rozpoznania potrzeb osób starszych,
- brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych,

Kwestia osób niepełnosprawnych

MOCNE STRONY

- informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych
- uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby i problemy osób niepełnosprawnych
- funkcjonowanie klas integracyjnych w szkołach

SŁABE STRONY

- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.
- brak w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- brak w gminie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
- brak bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych

SZANSE

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- edukowanie o potrzebach osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- istnienie grup wsparcia oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz niepełnosprawnych,
- posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o dostępnych ofertach pracy,
- istnienie bazy rehabilitacyjnej.
- realizacja projektów na rzecz osób niepełnosprawnych, nieaktywnych zawodowo

ZAGROŻENIA

- wzrasta zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej

Rozwój kadr i służb pomocowych

MOCNE STRONY

- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników ośrodka pomocy społecznej,
- prowadzenie pracy socjalnej,
- wspieranie rodziny przez asystenta rodziny w celu przezwyciężenia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

SŁABE STRONY

- nadmiar obowiązków zawodowych w stosunku do ilości zatrudnionej kadry w ośrodku pomocy społecznej,
- na terenie gminy brak jest placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, środowiskowych domów pomocy społecznej oraz placówek wsparcia dziennego,

SZANSE

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- odpowiednia wiedza na temat problemów społecznych gminy,
- dostęp do informacji o rodzajach pomocy i formach wsparcia dla osób potrzebujących,
- powstanie organizacji pozarządowych i włączanie się ich w działania pomocowe na rzecz społeczności lokalnej,
- pozyskiwanie środków poza budżetowych w tym z funduszy europejskich.

ZAGROŻENIA

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- pracownicy socjalni są przeciążeni różnorodnością zadań,

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

07-140 Sadowne.

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy w Sadownem.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustaw o pomocy społecznej i innych ustaw, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Kadrę jednostki stanowią kierownik oraz 3 pracowników socjalnych, 1 pracownik obsługujący świadczenia rodzinne, 1 pracownik obsługujący fundusz alimentacyjny, 1 pracownik obsługujący świadczenie wychowawcze. W ośrodku zatrudniony jest również asystent rodziny oraz 1 opiekun. Kierownik ma wykształcenie wyższe kierunkowe i posiada specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Pracownicy socjalni mają wykształcenie wyższe i średnie kierunkowe.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji osobistej oraz materialno-bytowej.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w GOPS-ie uczestniczy w różnych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić: „Wypalenie zawodowe”, „Pomoc społeczna, aktualne problemy”, „Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych”, „Świadczenia rodzinne, aktualne problemy”, „ Program 500+ aktualne problemy i zmiany”, „Świadczenie 300+ Dobry start aktualne problemy” oraz „Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie w świetle nowych uregulowań prawnych”, „Asystent rodziny-rola i zadania” i inne.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy.

W gminie Sadowne funkcjonuje Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sadowieńskiej, Koło Gospodyń Wiejskich, Koło Łowieckie "Kszyk", Koło Polskiego Związku Wędkarskiego, Stowarzyszenie Kulturalno- Oświatowe Działam, Klub Sportowy „WICHER” SADOWNE, Sadowieński Klub Rowerowy, uczniowskie kluby sportowe działające przy szkołach podstawowych, Przyszkolne Stowarzyszenie „WSZYSCY RAZEM” w Kołodzianżu, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzełek, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Płatkownica, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Sadowne, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zieleniec, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sadoleś i Morzyczyn Włóki, Stowarzyszenie Wsi Szykarzyzna, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotki, 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (w Sadownem, Morzyczynie Włociańskim, Morzyczynie Włóki, Sokółce, Szykarzyźnie, Zalesiu, Wilczogębach, Zieleńcu i Zarzetcie). Ochotnicza Straż Pożarna w Sadownem od 2003 r. jest w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym a w 2019 r. Ochotnicza Straż Pożarna w Sokółce również dołączyła do KSR-G. W gminie Sadowne istnieje także parafia kościoła rzymskokatolickiego, licząca 3 kaplice w Kołodzianżu, Mrozowej Woli i Zarzetcie.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego,

jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, jest alkoholizm, przemoc domowa, nieporadność życiowa a także dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Równie ważne jest przeciwdziałanie ubóstwu powodowanego głównie przez uzależnienia. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom z rodzin dysfunkcyjnych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY SADOWNE, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

PROBLEMY
OPIEKUŃCZO-
WYCHOWAWCZE
W RODZINACH

MIESZKAŃCY
GMINY SADOWNE
RODZINY, DZIECI,
OSOBY STARSZE,
NIEPEŁNOSPRAWNE,
DOTKNIĘTE PROBLEMAMI
UBÓSTWA,
BEZROBOCIA,
I UZALEŻNIEŃ

ROZWÓJ KAPITAŁU
SPOŁECZNEGO
I LUDZKIEGO
MOŻE ZWIĘKSZYĆ
WYDOLNOŚĆ
SYSTEMU WSPARCIA

WYKLUCZENIE
Z POWODU WIEKU,
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI,
UBÓSTWA, BEZROBOCIA,
I UZALEŻNIEŃ

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

KWESTIE POŚREDNIO WPLYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE

LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

Gmina Sadowne

– w trosce o bezpieczeństwo socjalne i poprawę kondycji rodziny

3.2. CELE STRATEGICZNE

NR 1.

Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
 - przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:
 - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,

- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwycięzeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:
- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
 - analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu,
 - wsparcie oraz podjęcie odpowiednich działań na rzecz rodziny pozostającej w kryzysie,

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego oraz świadczenia dobry start .
3. Przydzielenie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
5. Rozwój świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych oferujących pomoc dzieciom m.in. z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

6. Integracja środowiska poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, wzmacnianie funkcji rodzinnych.
7. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dla dzieci.
8. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży oraz policją.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi różne formy opieki.
10. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
11. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
12. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
13. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
14. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz możliwości rozwoju zainteresowań m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (np. zajęcia muzyczne, plastyczne, taneczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), tworzenie kół zainteresowań, klubów sportowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego(m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

NR 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Udzielenie pomocy osobom dotkniętym i zagrożonym problemami ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.
2. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
3. Zintegrowany system rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Udzielanie pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, innymi ustawami i uchwałami Rady Gminy.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych.
3. Opracowanie corocznej diagnozy oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.
4. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Spółdzielnie Socjalne, itp.
6. Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich – posolek w szkole i w domu, stypendia socjalne, wypoczynek wakacyjny.
7. Udział w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.
3. Zapewnienie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych.
7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
8. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
9. Rozwijanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej, m.in. wśród młodzieży, na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.

2. Dążenie do zmniejszenia ilości napojów alkoholowych spożywanych przez młodzież i osoby dorosłe.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.
4. Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży w tematyce uzależnień i przemocy.
5. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie działań i kierowanie do specjalistów osób uzależnionych i współuzależnionych, podjęcie działań w kierunku utworzenia grup samopomocowych,
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
8. Prowadzenie przez zespół interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego(m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

NR 3.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

CELE SZCZEGÓŁOWE:

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SADOWNE

1. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej.
2. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej.
3. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego (m.in. szkoły, przedszkola i instytucje pomocy społecznej), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środki z funduszy europejskich.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Opracowana strategia umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Przyjęcie tego dokumentu chwałą Rady Gminy Sadowne umożliwi budowanie na terenie gminy zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych. Nie można pominąć faktu, że podstawowym warunkiem wdrażania Strategii jest dobra współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy Sadowne włączających się w realizację Strategii. Założono, że cele będą realizowane do 2030 roku. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. Strategię można modyfikować w miarę zmieniających się warunków. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez :

- zbieranie i analizę danych ilościowych
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów
- ocenę osiągniętych rezultatów
- ocenę aktualności Strategii

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań. Dane zebrane i opracowane w monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian oraz gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Ośrodek pomocy Społecznej w Sadownem sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2021-2030 będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je

również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.